

SZILÁGYI ANDOR KÉZFOGÓ

Pre/poszt népnemzeti tragédia
1991

KUDELKÁNÉ (50) MARGIT (24)
PÁNTLIKA (18) GÖRGEY ARTÚR
(173) KOSLAPICKA (55)
NYAKTEKERCS (36)
KECSKELÁB (58) RÉZELEJ (25)
BAROMARC (35) PETŐFI
SÁNDOR SZAMUELY TIBOR (16)
PEPÁS PESTA (RIEGER PÁLNÉ)
II. SZULEJMÁN (496)

ELSŐ FELVONÁS

Bal oldalt Kudelkáné fistes-füstös konyhája avagy a Fogadó Máriához konyhája. Balra kamraajtó. A fehérre meszelt falakon rézedények, üstök, kisebb-nagyobb réz- meg fakanalak, vaslábasok, fadézsák. A rusztiikus, ácsolt polcokon flaskák, üvegtégelyek sa'. A sötétre festett gerendázatról szárított növények lógatják leveleiket: petrezselyemzöldjék, kakukkfűbokréták, babérkoszorúk, zsályakötegek, hagyma-, fokhagyma-, paprikafonatok, aszalt szőlőfürtök sa'. A nyitott tűzhelyeken kondérok, fazekak sa'. A parasztszekrényekben tányérok, poharak sa'. A tűzhely körül Pántlika sürgölődik-forgolódik. Térül-fordul, tesz-vesz sa Néha-néha belepillant egy nyitott könyvbe, verset tanul. A Nóta a halott szűzről című Ady-költeményt biflázza. Emelgeti a fedőket, sóz, fűszerez, és ki-kitekint a kicsiny ablakon a folyóra. Elméláz, majd nagyot sóhaj és tüsténkedik tovább. „Szép volt még, mintha élne, kemény mellén virágok...” Pántlika kiegyenesített derékkal a melleire pillant.

Jobb oldalt a konyhától kárméntóval elválasztva a Fogadó Máriához fogadó ivója. Az ivó kétszer akkora alapterületű, mint a konyha. A kárméntó mellett ajtó. Az ajtótól jobbra, a falon Petőfi Sándor Petőfi-galléros „élő” képe. A lángelkű poéta „élő” arca könyvékre tá-

HITLER ADOLF
SZTALIN JÓSKA
KORTSMAGEŐZ (45)
I. ISTVÁN (40)
GELLÉRT PÜSPÖK (47)
WILLIAM HANNA (37)
JOSEPH BARBARA (36)
II. LAJOS (18)
FERENC JÓSKA (75)
VASTÜDŐ (PULITZER JÓSKA) (16)
CSÍNOM PALKÓ
CSÍNOM JANKÓ
BATU KÁN
..... tatárok

maszkodva épp az égből merít ihletet. A festett asztalon papír, Petőfi „élő” kezében kihegyezett lúdtoll. Festett könyöklő karján nemzetőrszalag, markában hosszú szárú pipa. Az asztalon gyertya fénye imbolyog. A Petőfi-képtől jobbra Ferenc József-portré. Távolabb kicsinyablak, a konyhabéli párja; mellette bejárati ajtó és durva lépcső, amely az emeletre vezet. Az ivóban súlyos faasztalok, székek, a fal mentén lócák. A kárméntó és az ajtó közötti asztalnál üldögél karját ölébe ejtve, lehajtott fejjel Pepás Pesta. Mélyen homlokába húzott kendője eltakarja az arcát, fekete rámás csizmája kivillan bokáig érő, hosszú, fekete bőszoknyája alól. Előtte, az asztalon kancsó meg pohár. A bejárati ajtó mellett bóbiskol II. Szulejmán török szultán. A középső asztalnál az agg Görgey Artúr tanyázik. Előtte nyitott utazókoffer. Görgey Artúr végigsimít ősz sörtehaján. Honvédtábornoki egyenruháját hajtogatja nagy odafigyeléssel. Akkurát bezárra a koffert, letelepszik. Elszenderedik. Petőfi eltűnik a képből. Kintlövés dörren. A konyhában Pántlika felsikolt és az ablakhoz szalad. Görgey felriad. Megropogtatja öreg csontjait

GÖRGEY Az angyalát, Öreg csontjaim...

(Az ivó ablakához lép, kinéz

Kinyílik a Petőfi-kép. Petőfi Sándor kilép a keretből és kezében egy frissen elejtett nyúllal átmegy az ivón. A konyhában mosolyogva körülnéz. A nyulat leteszi az asztalra, zsebéből pipát húz elő. Rágyújt. Az ablak előtt piskedő Pántlikát gusztálja. Hetykén a farára sóz: „pimm!”. Pántlika. Mintha darázs csípte volna, megfordul - de nem lát senkit a konyhában. Értetlenül simogatja az illetett fertályt. Beleszimatol a levegőbe

PÁNTLIKA Arany, ezüst!
Pipafüst!
(Meglátja a nyulat az asztalon. Összecsapja a tenyerét) Ó, szentséges szűzanyám!

Petőfi Sándor még kétszer a lány farára üt: „pamm-pamm”, azzal elégedetten kísétál a konyhából. Görgeyvel találja magát szemben

GÖRGEY (holtra váltan)
Szent szűz ... segíts!
Sándor, te itt?!

PETŐFI (vidáman tiszteleg az agg tábornok előtt)
Mon generál...

Görgey ösztönösen viszonzza a köszöntést. Petőfi a tisztelgő Görgey fogai közé akasztja a pipát. Görgey mozdulni sem mer, így áll tisztelgésbe meredten (amíg csak be nem lép Kudelkáné és a lánya, Margit). Petőfi megkezdül a sóbálvánnyá vált Görgeyt, és tollát a tintába mártva Ferenc József orrára pötytyint egy pontot, majd elfoglalja eredeti helyét a vásznon. A bejárati ajtón Kudelkáné és Margit jön be

KUDELKÁNÉ (körülnéz)
Takarítani kéne már.
Leporolni...
MARGIT Artúr bátya mér haptákol?
KUDELKÁNÉ Hát magát, kend meg mi lelte?
GÖRGEY Nem is tudom...
Csak úgy, leltem.

Szájából földre hull a pipa. Szemét kinyitja, a Petőfi-képre néz. Pető rákacsint

Azazhoggy él a Sándor!

<p>KUDELKÁNÉ Hogy kicsoda?! A Sándor élne?! A bor! Attól olyan elméje, merthogy máshogy nem lehet.</p> <p><i>Margit felemeli a földről a pipát, odaadja Görgeynek</i></p> <p>GÖRGEY Ím, e csibuk... KUDELKÁNÉ Szutykos, бүдös! Semmi haszna. Orrom, tudóm nem állhatja.</p> <p>GÖRGEY Tőle kaptam! (<i>Petőfi felé int</i>) Számba dugta...</p> <p>KUDELKÁNÉ Kicsoda? GÖRGEY (a kép felé int) A Sándor.</p> <p>KUDELKÁNÉ Mondom, hogy a bor meg a kor eszét vette, nincs mese. Hisz főstött kezében, főstött pipája! Nem látni nem lehet!</p> <p>GÖRGEY De ha mondom, ím, e csibuk, tőle kaptam! Bizonyosságul...</p> <p>KUDELKÁNÉ Hát kigyelmed tudja-e, hogy mit beszél?</p> <p>GÖRGEY (Pepás Pestához) Pesta, Pesta! Te is láttad...</p> <p>MARGIT Pesta bátya?</p> <p>Pepás Pesta nem <i>mozdul</i></p> <p>KUDELKÁNÉ Még hogy Pesta, Pepás Pesta?! Mint tanú! Ez kéne még, semmi több!</p> <p>GÖRGEY Pepás Pesta, mondd meg nékik! Látnod kellett neked is!</p> <p>KUDELKÁNÉ Hisz, ha látta! Nyelve néma, nem forog...</p> <p>GÖRGEY Majd a szultán! MARGIT A Szulejmán?! KUDELKÁNÉ Négyszázkilencvenhat éves! Füleit a pók befonta. Eszét lengi könnyű pára. Nem is látja, Nem is hallja - máshol van a birodalma.</p> <p><i>Pántlika jelenik meg, magasra emeltkezében lengeti a nyulat</i></p> <p>MARGIT Pántlika! PÁNTLIKA Tén'sasszonyom... KUDELKÁNÉ Mi az, te lány, mit akarsz?</p>	<p>PÁNTLIKA Itt e nyúllal... KUDELKÁNÉ Micsoda? PÁNTLIKA Mi legyen? MARGIT Mi az ottan? PÁNTLIKA Nyulambulam. Egy kis süldő... KUDELKÁNÉ Honnan vetted, vagy ki hozta? PÁNTLIKA Az asztalról, ahol lettem. Hogy ki hozta, honnan tudjam... MARGIT Pántlika! KUDELKÁNÉ Mi az, itt ma mindenkinek esze ment?! PÁNTLIKA Azt hittem, hogy maga küldte, azért kértem: mi legyen? KUDELKÁNÉ Ki járt itten? MARGIT Szomszéd? Kupec? Ismerős? PÁNTLIKA Senki, senki! Durr, egy lövés, semmi több. KUDELKÁNÉ Lövés? Milyen lövés, mondd, te lány! PÁNTLIKA Puska vagy mi! Durr! Hát lövés! Mint a többi. KUDELKÁNÉ Tudnám, hogyha hallanám! MARGIT Ágyúlövés, vihar készül - azt jelezte? PÁNTLIKA Nem, tén'sasszony! Durr! Tán puska! Ejh, hát mondom! Megmondanám, hogyha tudnám! GÖRGEY Pesztolyból jött, nem mustélyból. Füleimnek ösmerős. MARGIT Maga látta, Artúr bátya? GÖRGEY Látni azt nem, de hallni, halltam... KUDELKÁNÉ Ami pedig fontos lenne, azt nem látta senki sem. PÁNTLIKA Nekem nem hisz, de Görgey tábornoknak hinne tán? KUDELKÁNÉ A tábornok úr nagy pecás! Görgey <i>felemeli a kezét, hogy tiltakozzon</i> És még akkor nem is mondtam túl sokat.</p> <p><i>Görgey összecsatintja a bokáját, meghajtja ősz fejét. Kudelkáné elveszi a nyulat Pántlikától</i></p> <p>Szép kis állat, bárki hozta, idedugta, rosszat nem tett, annyi szent!</p>	<p><i>A lépcső felől csikorgó lépések zaja hallatszik. II. Lajos talpig vasban lépegette a lépcső fokain. Fején rostélyos sisak. Súlyos léptekkel átvonul a szobán. A középső ajtó előtt megtorpan. Gondolkodik, megfordul. A bejárati ajtóhoz lép. Kimegy. Kudelkáné - kezében a nyúllal - az ablakhoz szalad. Hosszan a vitéz után tekint</i></p> <p>GÖRGEY Talpig vasban, nehéz vértben, háborúban! Az volt ám az igazi!</p> <p>KUDELKÁNÉ (<i>felhevűlten</i>) Ez ám férfi! Egy merő vas meg acél! Semmi puha - (<i>Magához öleli a nyulat</i>) múanyag! Boldog lehet nő, ki bírja, a szívét fogja két marokra! MARGIT Iszik, mint egy kefekötő!</p> <p>PÁNTLIKA Szavai, hadar, úgy igyekszik, nyelvét nyeli, lábát tőri - csepürágó, nem egyéb... KUDELKÁNÉ Mint egy király, oly sudár! MARGIT Hazug világ, nem egyéb... KUDELKÁNÉ Jaj, csak nehogy baja essék! Mint a súlyos kalapács, ha elmerült a szennyes árban - sose többé nem láthatja napvilág! PÁNTLIKA Kerált játszik, közben kódis! Lelke lyuklik, oly szegény!</p> <p>KUDELKÁNÉ Ostoba lány! Azt se tudnád, hová tedd, ha az Isten felkínálna belőle egy darabot.</p> <p>PÁNTLIKA Ebnek vetném, legyen kutyák ünnepe!</p> <p>KUDELKÁNÉ Ostoba lány! Mind egyforma. Tán azt hiszed, azt reményled, rimészedé tán különb? PÁNTLIKA RIMÉSZ?! (<i>Sírva fakad. Átszalad a konyhán, eltűnik a kamrában</i>) KUDELKÁNÉ Kis mimóza! Gumipitypang! Magyar narancs! Ilyen szolgál csupa nyűg! Mindig csak a</p>
--	---	---

	verset bújja, szívét meg a búja dúlja! Margit lyányom, ej, szaladj csak, itt az egyik, másik ábad ott! Nehogy nekem nagyobb baj legyen!		lány köszön. Jó Tiborka, óva intem. Ugyan, ugyan, asszonyom... Nehogy aztán baj legyen. Dehogy, dehogy, asszonyom... Mer' bajra baj gyün, tudja jól! (Felmutatja a nyulat) Nézzen erre, ő se tudta. Egy nyúl! Egy élet, Tiborka, egy elillant élet, higgye el! Hátra vinné Matuskának? Bundájának ára van. Hát... Maguknál tán városon... Nem tudom... Hisz kimúlt már -- löttek neki. Harangoztak! Fogja. fogja! (Szamuely kezébe nyomja a nyulat)	GÖRGEY KUDELKÁNÉ	Hajdan, egyszer - - - Jaj, a kájer, Jaj, már megint! itt, az orrán, itt a csúfság! Itt a pötty! (Leveszi a falról a képet. Rápök. Suvickolja) Mondja, magát mér tartom én?
	<i>Margit Pántlika után szalad</i>				<i>Görgey tábornok haptákba vágja magát. Bo- káját csattogtatja, minden egyes mondatvég- nél</i>
VASTÜDŐ	(beszalad, kezében újságok) Tatáriában valami készül? A telefónál a kutyafejű Batu kán! Itt az újság! Megjelent a Magyar Hajnal!	SZAMUELY KUDELKÁNÉ			Kvartélyozom, jóllakatom! És magának semmi dóga! A képre kéne csak vigyázni, hogy ne tudjon rája szállni mind, a szutykos pöcsike! Máriára! A magyarok asszonyára...
	<i>Mindenkinek kezébe ad egy-egy lapot, azzal kiszalad. Senki bele sem néz az újságba. Szamuely Tibor arca jelenik meg a bejárati aj- tóban</i>	SZAMUELY KUDELKÁNÉ.		GÖRGEY	
SZAMUELY	Nem tetsztek látni erre barátimat, a fiúkat?	SZAMUELY KUDELKÁNÉ		KUDELKÁNÉ	Nem olvasta?! Nem hallotta!? A cájtungunk megírta, forrong Prága!
KUDELKÁNÉ	Hóha, hó! Városon már nem is szokik köszönteni egyik ember másikat?		GÖRGEY Foglya		<i>Belekukkantanak az újságba, de azután, hogy egyet-kettőt lapoznának benne, leteszik</i>
SZAMUELY	Jaj, bocsánat! Kezeiket csókolom, mon generál...	KUDELKÁNÉ	Jaj, Tiborka, egy Szamuely csak nem állhat, mint pózna állna bálokon! Vagy küldjem magával Pántlikát? Pántlika!		Va ami Svejk! Bezsuppolták a jófirmát! Pedig csak a képre nézett... (Rápök a képre. Suvickolja)
GÖRGEY SZAMUELY	Jó napot! Szép napunk van nemde bár?		Jaj, csak azt ne! Megyek már! (Kiszalad)	GÖRGEY	Mit pucolja, tisztogatja!? Hiszen gyilkos, jól tudhassa! Tábornokom, az az idő mar oda!
KUDELKÁNÉ	Milyen frappáns, milyen úri, kellemetes jómodor. Kit is keres? Mondja újra! Elfeledtem - meglepett.	SZAMUELY	Jaj, csak azt ne! Megyek már! (Kiszalad)	GÖRGEY (Petőfi felé int)	Ő se érti! Jaj, Petőfi! Könnyű néki! Köd előtte, köd utána - de hát nekünk itt, ehelyütt élni kell!
SZAMUELY KUDELKÁNÉ SZAMUELY	A fiúkat. A firmákat? Barátimat keresem...	KUDELKÁNÉ	Hívni tetszett, asszonyom? Semmi, semmi! Megoldódott. Mint kerek kerék, úgy halad.	KUDELKÁNÉ	Isten így tesz próbát rajtunk, hiszen tudjuk, ez a sorsunk. Ezért vagyunk magyarok!
KUDELKÁNÉ	Jaj, Tiborka, nehogy aztán baj legyen!	SZAMUELY (az ajtóban, megint megjelenik az arca)	Hová vigyem? Hová tegyem, ezt a szörnyű bestiát?	GÖRGEY (előnti a rebellisindulat, rázendít)	Kossuth Lajos azt üzenete, elfogyott a regimentje!
SZAMUELY	Baj? Mi baj lenne? Tudj' fene! Világégés, pokol, bánat...	KUDELKÁNÉ	Matuskánkat! Jaj, Tiborka, a Szilvesztert csak tán ösmeri? Neki adja, és üzenem: fertály múltán kéretem!		<i>Kudelkáné és Petőfi Sándor is bekapcsoló- dik, a képből kikalimpálva éneklő a többiekkel</i>
SZAMUELY KUDELKÁNÉ	Ugyan, ugyan asszonyom... Tengermi könny, éjfekete gondolák! Igaz öröm fiúfiúnek csak. az lehet, hogyhá néki				Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájónknak El kell menni!
		<i>Szamuely eltűnik. Kudelkáné, jó gazdasszony módjára, körbejárta szemét az ivón</i>			

MINDANNYIAN	Éljen a - - -	SZTALIN	(homlokára csap) Dá, dá! Lehet, lehet	Matuskához, hántsa meg!		
	<i>Kívágódik a bejárati ajtó. Sztalin Jóska lép be. Kudelkáné rémülten forgatja kezében a képet. Sztalin lassú, kimért léptekkel megindul Kudelkáné felé. Megáll előtte. Kinyújtott kézzel kéri a képet</i>		<i>Felrohan. A telefon elhallgat. Koslapicka ront be. Kezében kiegyenesített kasza</i>	KOSLAPICKA	Azután meg az üvöltés! Innét bentről - mint kinek a máját szedik, szívit tépik! Innét bentről szállt felém.	
SZTALIN	Mózsno... bitty!		KOSLAPICKA (bőgve) Ki a magyar, ha én nem?!	KUDELKÁNÉ	Semmiség az, semmiség!	
	<i>Kudelkáné halálsápadtan átnyújtja a képet</i>		(Az ivó békéjét látva zavartan áll egyik lábáról a másikra)	KOSLAPICKA	Azt gondoltam, itta bánat! A magyar átok újra sújt!	
	(Mélyen Kudelkáné szemibe mélyed) Szpassziba. (Könnyeivel küszködve nézi a képet. Azután teljes tüdőből rálehel. Zubbonyujjával gondosan letörli) Moj daragoj, moj atyec...	KUDELKÁNÉ	Mi az ördög? Hát kigyelmed meg mi lelte?		S testvéreim pőre bőrét megint tépi, marcangolja Dzsingisz kán, a vad tatár!	
	<i>Visszaakasztja a képet a helyére. A kép már V.I. Lenint ábrázolja. Sztalin sokáig nézi a képet, azután szembefordul Kudelkánéval</i>	KOSLAPICKA	Kocsmásrosné, aranyvirág... Velem viccel, velem tréfál? Koslapicka, kend mit gondol, hányadán áll énvélem?		<i>Koslapicka fenyegetően felemeli a kaszát, mire az ajtóban megjelenik a két kurucgúnyás Csínom. Az „öntudatlan” II. Lajost cepelik be. Alig pillantják meg a közönséget, máris produkálják magukat. Földre ejtik a „vas”-királyt és hetykén hajladozva-hadonászva táncra perdülnek a „Csínom Palkó, Csínom Jankó” taktusaira. Kiszáratva belép Kortsmageőz. Fáradtan tapsol</i>	
	Váááááámi ván... (Csettint, fűjtat) De nem áz igázi...	KUDELKÁNÉ (remegve)	Milyen szépen! És énnékem állna hálám, hogyha hálna egyszer vélem, Kudelkáné! Kéjre lesve szállna ágyra fel!	KORTSMAGEŐZ	Köszönjük... Nincs jobb dolguk?...	
KUDELKÁNÉ	Schmoll-paszta a paszták pasztja, ettől fénylik Iljics arca!	KUDELKÁNÉ	Mi lelte, hova lódult? Mondja már! A szívem is belekondukt - Megbolondult? Hogy Ady Endre erre jár, s e hír a kiscselédlány eszét vette, megkuszálta, azt megértem - de kigyelmed mi ajzta fel?		<i>A Csínomok sértődötten felkapják a királyt, és felviszik az emeletre</i>	
SZTALIN	Jól van, jól van... Kudelkáné. Maga derék internaci- onalista hazafi.	KOSLAPICKA	Hogy Ady Endre erre jár, s e hír a kiscselédlány eszét vette, megkuszálta, azt megértem - de kigyelmed mi ajzta fel?	KUDELKÁNÉ	Jaj, istenem! Megsejtetem, megéreztem - súgta minden porcikám! Meghalt, ugye? Vízbe fulladt, elragadta szennyes ár!	
KUDELKÁNÉ	Igyekszik az ember lyánya, ha magyar.	KUDELKÁNÉ	Láttam a kis Sámuelfit... Szamuely Tiborkát?		KORTSMAGEŐZ	Ugyan kérem! Leszopta magát.
SZTALIN	(a Petőfi-képpel néz farkasszemet) Kudelkáné, maga szerint mire gondol Alekszander Petrovics?	KOSLAPICKA	Láttam a kis Sámuelfit... Szamuely Tiborkát?		KOSLAPICKA	Ki? A kerál?!
KUDELKÁNÉ	Hát...	KUDELKÁNÉ	Azt! A sántát. Meg a Khonék elsőszült szép firmáját.		KORTSMAGEŐZ	A kerál - - -
SZTALIN	Mondja bátran: továris...	KOSLAPICKA	Az! Ha mondom! Egy gatyába hogyan trappolt! A szája meg be nem áll!		KUDELKÁNÉ	Ily időben lóra szállni! Szegény, szegény jó kerál!
KUDELKÁNÉ	Hát... atyuska továris...	KUDELKÁNÉ	A Kun Bélust? Láttam őket hogy loholtak! Kezükben a zsákmányukkal, döglött nyúllal! Sarkukban meg a Dezsőke, a Szabóéké! Hogy nyomult! Szabó Deske?!		KORTSMAGEŐZ	A kerál - - - az kerál! S az marad! Neki talán csak szabad!
	<i>Az emeleten megszólal egy telefon</i>	KOSLAPICKA	Az! Ha mondom! Egy gatyába hogyan trappolt! A szája meg be nem áll!		KORTSMAGEŐZ	Ez egy gödény! Mégis csak egy Második Lajos!
SZTALIN	Ez a Kreml lesz! Mikoján... Vagy tán... Személyesen Lenin apánk?!	KUDELKÁNÉ	Egy gatyába hogyan trappolt! A szája meg be nem áll!		KORTSMAGEŐZ	Második?! Egy harmad- rangú kuplétáncos! Egy némand! Nem kellett mára fenének sem! De nekem van szívem, kérem! Dadog? A keze reszket? Nem képes bebiflázni egy sort? Én munkát adok neki akkor is! És mi a hála? Még a patakig
	<i>A középső ajtóhoz igyekszik, de Pepás Pesta elé áll. Sztalin pisztolyt ránt</i>	KOSLAPICKA	Én postáztam azt a nyulat			
KUDELKÁNÉ	(felsikolt) Lenin elvtárs?! Lehet az?!	KUDELKÁNÉ				
	<i>Sztalin revolverrel a kezében megfordul. Kudelkáné torkán nem jön ki hang, tátogva mutat az emelet felé</i>	KUDELKÁNÉ				

se bírja ki! Felgyömöszkéljük az egyiken, ő meg zutty! A másikon!	' KOSLAPICKA	Orra szuszog, jár a szája, azt mondta rám:	KUDELKÁNÉ	Micsoda öröm!
KOSLAPICKA Zutty!?		maskara! KORTSMAGEŐZ Mi mást mondjak, ha azt lá-	KECSKELÁB	Bizony, bizony, Kudelkáné, majd szétveti a szívem.
Úgy bizony! Mint valami vasbogrács!		tom? Miért nem néz tükörbe, jóember?	RÉZELEJ	Ugyan, apa...
KOSLAPICKA A Kettedik?!		KOSLAPICKA (<i>fenyegetőn</i>) Szóval úgy áll: maskara?!	KUDELKÁNÉ	Nem addig a', Rézelej!
KUDELKÁNÉ Pogány beszéd! Meg ne bánja! Fejét nehogy viszontlássa!		KUDELKÁNÉ (<i>Koslapicka fülébe sziszegi</i>) Azt akarja, Azt kívánja, tegyen rendet Pesta bátya?!	GÖRGEY	Tanult ember legyen büszke!
KORTSMAGEŐZ (<i>a királyt cipelő Csinomok után</i>) Kurucok! Dalibárvitézek! A forgatás nem állhat le! Kéretem Szent Istvánt! Felvesszük a kerékbetörős jelenetet. A bakó, Koppány, a pap, a kurvák, a csöcselék és természetesen személyesen: István, a király!		Pepás <i>Pesta felemelkedik</i> asztalától	KOSLAPICKA	Büszke, mint a sasmadár!
KUDELKÁNÉ Az aligha... Nagy kerálunk, Szent Istvánunk - ma hajnalban lóra pattant.		KOSLAPICKA (<i>lelohadva</i>) Ha maskara, hát maskara!	KUDELKÁNÉ	Mint a szent turul!
KORTSMAGEŐZ (bóg) Mecsoda?!		Pepás <i>visszaereszkedik</i>	KUDELKÁNÉ	Mert a nemzet úgy virul, ha a fia mind tanul!
KUDELKÁNÉ Ahogy mondom: pitymallatkor madárdallal rárószárnyon útra kél!		KORTSMAGEŐZ nem akartam én magát... A világért se higgye, hogy én magát... Felejtjük el...	KORTSMAGEŐZ	Mondják...
KORTSMAGEŐZ Ha ez igaz, én megölöm... Kinyuvasztom! Kirúgatom! Kitekerem a nyakát!		KOSLAPICKA Magyar ember Szóbu' ért...	KUDELKÁNÉ	Mondják, szomszéd, mondják más meg, nem látták-e véletlenül lóra szállni a kerált?
KOSLAPICKA (<i>előlép a kaszával</i>) Így ám itten ne beszéljen, hallja-e?! KORTSMAGEŐZ (<i>végigméri Koslapickát</i>) Hát maga meg kicsoda? Kudelkáné, honnan szedte ezt a maskarát?		KORTSMAGEŐZ Azért mondom! Lehetnek gyenge pillanataink... Na, csapjon bele! (<i>Kezet nyújt</i>)	KECSKELÁB	nem látták-e véletlenül lóra szállni a kerált?
KOSLAPICKA Koslapicka a nevem, ez meg itt a fegyverem.		KOSLAPICKA Magyar ember Szóbu' ért...	KORTSMAGEŐZ	Első Istvánt?
KORTSMAGEŐZ (<i>feszengve</i>) Kudelkáné...		KORTSMAGEŐZ Azért mondom! Lehetnek gyenge pillanataink... Na, csapjon bele! (<i>Kezet nyújt</i>)	KORTSMAGEŐZ	Az:, azt!
KUDELKÁNÉ Jó szomszédom, Koslapicka tén' suram.		<i>Koslapicka elébb szabódik, de aztán elfogadja Kortsmageőz feléje nyújtott jobbát. Paroláznak</i>	KOSLAPICKA	A magyar kerált!
KORTSMAGEŐZ Jól van, jól... Nem haragszom... (<i>Hátba veregeti Koslapickát. Koslapicka háta porzik</i>) Hogy porol! (Kezet nyújt) Kortsmageőz!		Nahát, ennek igazán örülök. Mikor ment el?	KECSKELÁB	Gellért
KOSLAPICKA Az úr ügye. Ezt meg itten, (Kortsmageőz kezére mutat) e disznófertályt teye el!		KUDELKÁNÉ A kerál? KORTSMAGEŐZ (<i>lemondón</i>) Az. Szent Istvánunk, a - kerál.	KOSLAPICKA	Ki? A hegy?!
<i>A két férfi farkasszemet néz egymással</i>		KOSLAPICKA Fertály tájon, úgy gondolom... Az első komppal. A nap alig kél, úgy négy felé.	KORTSMAGEŐZ	(bóg) Szent Gellért! A püspök!
KUDELKÁNÉ Árpád apánk szép sarjai! Itt e házban civódani - nem valami nagy szokás!		GÖRGEY Pántlika, hogy Adyt várja - a firhang megett -, égett nála benn a lámpa. Mondta reggel, hogy ő látta madárdallal rárószárnyon elviharni a kerált.	KECSKELÁB	...bakot állt.
KORTSMAGEŐZ Ez a maga jó szomszédja ...ez a... (<i>Nem mondja ki</i>) megsértett, Kudelkáné!		KUDELKÁNÉ	RÉZELEJ	A két hölgy meg két oldalról jó királyunk nyomtaltolta, nyeregében fenntartotta...
KOSLAPICKA Keni sértett meg engemet! KORTSMAGEŐZ Hogy én magát? Mivel, ember?		<i>Kecskeláb Izsák érkezik fiával, Rézelejjel. Kecskeláb hóna alatt kis hordó</i>	KECSKELÁB	Át ne essen a lován.
		KECSKELÁB Adjon isten! Hozta isten, Kecskeláb! Nahát, Rézelej, alig hiszek a szememnek!	KORTSMAGEŐZ	Két hölgy?
		RÉZELEJ Hazajöttem bojtárkodni, tén'sanyám.	KUDELKÁNÉ	A két vendéghölgy Magyalfődről - Holivudból!
		KECSKELÁB Bizony, bizony. Kudelkáné, jurista lett a pernahajder Rézelej.	KORTSMAGEŐZ	Hogyan mondják odaát...
			KUDELKÁNÉ	William Hanna és Joseph Barbara?! Magukkal cipelték az amerikai pipiket is! (<i>Felrohan</i>)
			KECSKELÁB	KUDELKÁNÉ (<i>Kecskelábhoz fordul</i>) Mi szél hozta? Mi járatban, derék szomszéd.
			RÉZELEJ	Kecskeláb?
			KECSKELÁB	Hallottuk, hogy nagy poétánk Ady Endre!
			KECSKELÁB	Erre jár, Gondoltuk, hogy - azt reméljük, elfogadja im, e bort! És cserébe kötetébe kis Sáránknak ajánlana néhányka sort...
			RÉZELEJ	<i>Rézelej vékony Ady-kötetet húz elő a zsebéből</i>
			KUDELKÁNÉ	Hogy azt mondja. Ady Bandi erre jár?...

	Mégis igaz? Szóval igaz! Pántlika! Hallod, te lány? (Kecskelábhoz) Maga tudja, hányszor vártuk, hányszor esdtük, mindhiába, napkeltétől - napnyugtába. Ezerszázszor vártuk várva, mint valami messiást! Azt reméltük, itt lesz végre, valahára - - - Pántlika!	KECSKELÁB	Nekem csak a kompász mondta, gondoltam, hogy áthozom - - -		Énnekem az égi jelek már megint - - -
		RÉZELEJ	Vér és Arany. Ezt olvassa Pest polgára mind, aki csak ad magára.	KOSLAPICKA	Ugyan, Izsák! Rossz kolomp! Álmaimban mind a férgék lelegették kertemet - - -
		KECSKELÁB	Ebből igyon egészséggel, ebbe pedig, ha majd kedve engedi - kis	KECSKELÁB	Álmaimban mind a férgék lelegették kertemet - - - Izsák bácsi! Semmi oka félve élni, higgye el! Almafáim mind kidültek, ágaikra hollók ültek - - -
MARGIT	Hívat anyám, Pántlika!	KECSKELÁB	Nem is tudom - hát köszönjük!	MARGIT KUDELKÁNÉ	Izsák úr tán nem krajcárral álmodik? Hé, te! hé, te! Tégy nyelvedre lakatot!
PÁNTLIKA	Hallám. Hogyne hallanám!	PÁNTLIKA	Már nem gyűnnek inkább átal este, hogya itt leszen?...	PÁNTLIKA	Mi rosszt mondtam, hogy hallgassak? Mebántottad Izsák bácsit, Pántlika!
MARGIT PÁNTLIKA	Akkor ugorj! Engem csak úgy kényre-kedvre, bíre-búra: jer ide! meg jer oda! Küldözgetnek, izengetnek Ady Endre minden sora földre küldött üzenet.	RÉZELEJ KECSKELÁB	Hát... Neved: Hallgass, Rézelej!	PÁNTLIKA	ÉN? Hisz Kecskeláb úr olyan rendes, olyan jó, mintha nem lenne zsidó! Látja, hallja, Kudelkáné? Szívünk tiszta Pántlikája hogya lobog? Ostoba lány! Sára, akár a testvérét, úgy szeret!
		MARGIT (esdve)	Izsák bácsi! Alkonytájba Ady Endre itt leszen...	MARGIT	Rézelej, mint édes bátyád - - - A kisasszony csak azért mondja, mert Rézelejt szereti!
RÉZELEJ	Küldözgetnek, izengetnek Ady Endre minden sora földre küldött üzenet.	KECSKELÁB	Eszlár, Eszlár, Tiszaeszlár - Margit, kedves, értsen engem - - -	PÁNTLIKA	Rézelej, mint édes bátyád - - - A kisasszony csak azért mondja, mert Rézelejt szereti!
KUDELKÁNÉ	Pántlika! Hol az a lány? Hol tekereg? Pántlika!	KUDELKÁNÉ	Izsák uram! Csak nem hiszi?!	KECSKELÁB	Rézelej, mint édes bátyád - - - A kisasszony csak azért mondja, mert Rézelejt szereti!
MARGIT	Tudod, anyám mily heves! Rézelej!	VASTÜDŐ (beszalad kezében lobogtatva az újságokat)	Ki gyilkolta meg a lánykát?!	KUDELKÁNÉ	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
RÉZELEJ	Óskurázs! Vadparipa, mén és táltos, hun-magyar! Pántlikát csak szóligáják, küldögélik - pedig tudják, pedig sejtik: a Halál az ő jegyese.	KECSKELÁB	Vall a rabbi! Vérvád! Vérvád!	MARGIT	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
PÁNTLIKA	Nyakatokon vad úri tatárok. S mégis büszke a ti fejetek.	KECSKELÁB (hamiskásan)	Merci, merci.	PÁNTLIKA	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
		VASTÜDŐ (megköszöni a pénzt, illően bo- kázik)	Hálásan köszönöm... Tedd a dolgod... Jól teszed... Hogy is hívnak, kisfiam?	MARGIT PÁNTLIKA	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
RÉZELEJ	Rézelej! Margit kisasszony!	VASTÜDŐ	Jóska vagyok... Apám után Pulitzer.	KUDELKÁNÉ PÁNTLIKA	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
MARGIT RÉZELEJ	Rézelej! Margit kisasszony!	KECSKELÁB	De jobb szeretem, hogya hívnak, úgy, hogy Vastüdő... Sokra méssz még... Majd az idő...	KUDELKÁNÉ PÁNTLIKA	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
KUDELKÁNÉ	Ady Endre hallhatatlan sorai	KECSKELÁB	Sokra méssz még... Majd az idő...	KUDELKÁNÉ	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
PÁNTLIKA (előttoppan)	Ady? Mintha itten valaki...	VASTÜDŐ (udvariasan biccent, azzal szalad tovább)	Keresztény vér folyt Magyarorszá- gon! Vérvád! Vérvád!	KUDELKÁNÉ	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
KUDELKÁNÉ	Erre bezzeg előttoppan! Nevét hallja - nem sajátját! - azon nyomban itt terem!	KECSKELÁB	Ajvé, jó [Jót...]	KUDELKÁNÉ	Pántlika! Harmadéve is a csűrben láttam - - - Pántlika! Imre úrfi is itthon volt - - - Ne keverd bele! Ő meg Sára kedvese! Te lány! Te megkerültél? Tűnj el nyomban, mielőtt még el találna jámi itten a kezem!
		KOSLAPICKA	Rég vót, meg tán igaz se vót: Tiszaeszlár messzi van!	PÁNTLIKA	Pántlika felhúzza az orrát. Eltűnik a konyhá- ban
		KECSKELÁB	De van és van! Kend is hallja, Koslapicka, jó uram.	KECSKELÁB	Nem hinném, hogy ebből itten érdemes... Persze, persze... A viszonzatlan
PÁNTLIKA	Kecskeláb úr hírét hozta... A tén'súr tán jobban tudja?			KUDELKÁNÉ	Nem hinném, hogy ebből itten érdemes... Persze, persze... A viszonzatlan

	szerелеm! Ady Endre! - őt reményli, lesi, várja, nem érdeklí semmi más		itt e házban átválthatja fémgarasra meg veresre ezen ékes kalpagot.	GÖRGEY A	A syphylista vérszopója?! Még az kéne! Oroszba bújt ördögfattyú	
RÉZELEJ	Hogyne, hogyne, Ady Endre óriás!	KUDELKÁNÉ (<i>bort hoz. Tölt</i>)	Kalpagot?! Ilyen hangot! Szegény, szegény	KOSLAPICKA	Ahogy hallom, nem állhatjuk...	
KUDELKÁNÉ	Künn a kompot, azt báméssza, Margit, szaladj, nézz utána! Jaj, Máriám, tennemagában nehogy, nehogy kárt tegyen! Furcsa, hogy az Imrét mondta. Tegnap kaptam levelei - minden percben itt lehet.	NYAKTEKERCS	Meg még kétszer két garas...	GÖRGEY	Lelkem tüzét ez lohasztja! Szívem fényit könny apasztja - - -	
		<i>Kudelkáné bőrrszényt húz elő az ujjasából</i>			<i>Margit és Pántlika lelkendezve, lélekszakad- va szalad be</i>	
			A kerál úr meg a papja, a szép dámák, az annyi mint: négy peták.	MARGIT	Gyün! Gyün! Imhol!	
KECSKELÁB	Imre úrfi?	KOSLAPICKA (<i>csujogatva</i>)	Hijijijij!	PÁNTLIKA	Hallom! Érzem!	
RÉZELEJ	Kudelka Imre...		Sógor, akár Ejnstejn Albert, fejben szoroz meg kivon!	KUDELKÁNÉ	Jaj, a szívem! Kicsi szentem!	
KUDELKÁNÉ	Megkapta a Nagykeresztet! Ezt írta: Drága anyám! Pünkösdre már otthon leszek		Hijijijij!		<i>Kintről felhangzik a nóta: „Kossuth Lajos azt izente, elfogyott a regimentje. Ha még egy- szer azt izeni... ”</i>	
KECSKELÁB	Biz, Isonzo messzi van.	KUDELKÁNÉ	Álljon mán le kend pihenni, Nyaktekercs!	MARGIT	A bátyám, Imrus, ő lesz végre!	
NYAKTEKERCS	(<i>jön. Fején a magyar koro- na</i>)	NYAKTEKERCS	A kompász számolt, nem titok...	KUDELKÁNÉ	Azt súgja az anyaszív - - -	
		KUDELKÁNÉ	Azt nem mondta, mit üzentek? Üzentek-e valamit?	PÁNTLIKA	Jaj, be szíp! nem cifrázza senki így!	
KUDELKÁNÉ	Aztat onnan - - Mán nem mindegy?	NYAKTEKERCS	Csak azt mondta. nevetgéltek. A hölgyek meg úgy beszéltek, mint akiknek nyelve alá szálka ment.		<i>Egyre közeledik: „Mindnyájónknak el kell menni! Éljen a magyar szabadság - - -”. Lassan mindannyian átveszik az éneket, majd felpattan az ajtó. A kis Szamuely Tibor toppan be. Büszkén lengeti a nyüzött nyulat</i>	
GÖRGEY	Nem! Azonnal, vegye le!	KUDELKÁNÉ	Üzentek-e valamit?	KUDELKÁNÉ	(<i>porba sújtva</i>) Maga az?... Hál ki lenne?	
KOSLAPICKA	(<i>kurjongatva</i>) Hujjujij! Nyaktekercs! Sógor! Há te, erre, mit keres'sz?	NYAKTEKERCS	Csak azt mondta. nevetgéltek. A hölgyek meg úgy beszéltek, mint akiknek nyelve alá szálka ment.	MARGIT	Imre bátyám! Istenem...	
KECSKELÁB	Szép az áru, szó se róla... De mi megyünk, mielőtt még hitvitáru esne zaj. (<i>Rézelejjel el</i>)	GÖRGEY	Ángliusul.		<i>Pántlika szívettépően felzokog. Margit utána- szalad a kamrába</i>	
KUDELKÁNÉ	Szépen állunk: egy kerálunk az eszét, míg a másik főfedőjét hagyja szét.	NYAKTEKERCS	(<i>utánozza</i>) Yes, yes! Szakajsztott úgy, mint akinek nyelve alá szálka ment. Ide... (<i>Ujjaival lefogja a nyelvét</i>) Ájje...		KOSLAPICKA	A nagyságos Ady Endre - te hatőkör!
NYAKTEKERCS	Nem elhagyta - eztet adta: zálogul.	KUDELKÁNÉ	Igyék mán kend, ne nyelvessen!	SZAMUELY	A Matuska úr azt kérdeti: felrobbantsa avagy hagyja egybe, ahogy Isten teremtette?... Ej, Matuska! Máskor bezzeg nem kérdeti, nem hirdeti - felrobbantja! Mintha tudná, mi a dolga; most meg úgy tesz hirtelen - - -	
KUDELKÁNÉ	Egyik kutya, másik eb. Egy a lényeg: hogy így se stimmel meg amúgy se! Valamelyik nincs sehol!	NYAKTEKERCS	Nahát, akkor, vérré váljon! A kerálra! (<i>Iszik. Meglátja a képet</i>) Hát te meg ottan, hát ki vagy? Lenin elvtárs.	KUDELKÁNÉ	Ej, Matuska! Máskor bezzeg nem kérdeti, nem hirdeti - felrobbantja! Mintha tudná, mi a dolga; most meg úgy tesz hirtelen - - -	
NYAKTEKERCS	A kompásznak szavát adta,	NYAKTEKERCS	Lenin elvtárs... Eszik? Isszák? Hát az új cár! Jaj, istenem tén'suram! Hogy lehet valaki ilyen?	SZAMUELY	Mit kell mondjak, hogyha kérdi - - - Jó Tiborka, mondja meg - - - Ne kímélje! Érti végre?	
		KOSLAPICKA	Az új cár... Az ám, sógor! Az atyuska!	KUDELKÁNÉ	A bélését dobja ki.	
		NYAKTEKERCS	És mifélnék, az istenadta?	KOSLAPICKA	Meg lesz mondva, ki lesz dobva, lódulok! (Ei)	

KUDELKÁNÉ Mielőtt még
takarítani
kezdenénk,
szólok fõnn,
meglelték a
a koronát.
(Felmegy a lépcsõn)

NYAKTEKERCS No, akkor mék.
Vár a kompász,
ildomos...

KOSLAPICKA Ugyan, sógor,
van itt még bor,
jó piros!

NYAKTEKERCS Fejembe száll!
KOSLAPICKA Pont azér!
Máskülõnben
minek innék?
Hiszen íze
fertelem.

Isznak

Tén'suram! Tán
egy Görgey
fumigálná a
magyart?

GÖRGEY Hová gondol, jó komám?!
Csak a gigám
valahogy - - -

KOSLAPICKA Mi a baj?
GÖRGEY Elszorult. Míg ez
ittén bámész
engem.
Nem veszi le
a szemét...

NYAKTEKERCS Biz'a, biz'a...
KOSLAPICKA Nem veszi...
GÖRGEY Ez la itt?
A szemét, ha
lesütné egy
minutra,
nem zavarna.

NYAKTEKERCS Biz'a, biz'a... De
nem süti...
KOSLAPICKA *(a képhez lép)* No,
atyuska,
konyec filma!

*Megfordítja a képet és visszaakasztja. Hátra-
hõkõl. Az üveg alól Hitler szigorú tekintete néz
le rá*

NYAKTEKERCS Húúú...
De randa!
KOSLAPICKA Ez mifajta
náció?

NYAKTEKERCS Én már láttam
valahun... KOSLAPICKA
Na?
Kendnek ez tán
jobban smakkol-
na talán?

GÖRGEY Akkor inkább
a kaszás!

NYAKTEKERCS A kompon láttam?
Vagy álmodtam?

KOSLAPICKA Minek van itt
kénkõ szaga...

GÖRGEY Mondom én,
az ördög maga!

NYAKTEKERCS Pfuj! A bûdös
Belzebub!

KOSLAPICKA Nem vagyok egy
gyáva féreg, de
most érzem,

hogyan félek.
Hogy a csontom
hogy puhul fel,
lûktet, borzong
az agyam.

Lépések hallatszanak fentrõl

GÖRGEY Vámpírféle!
Vérszipoly!
Hol a kardom?
Hol a kardom?!
Kettévágom,
vagy hasítom
izibe.

NYAKTEKERCS A bábának
kellett volna!
Vagy neki!
A tén'sasszonynak,
aki szûlte,
s túrte
emlein!

*A lépések már a lépcsõ felõl hallatszanak.
Pántlika szalad be*

KOSLAPICKA Valaki gyõ!
Ez a Sztalin,
mint egy medve...

PÁNTLIKA Ő az! Ady!
Felismerem
Léptirûl!

MARGIT *(bejön)* Lehet, hogy
mégis Imre?
PÁNTLIKA Így csak õ jár,
se tót, se szerb,
se oláh így
nem tud lépni,
ilyen büszke
egyenest!

KOSLAPICKA Szerb, tót, oláh!
Nem emberek!
Mind bidest!
A mi Imrénk
léptei...!?

MARGIT Imre lenne?
Igazán?
PÁNTLIKA Mily könnyed! Mily
elegáns! Így
járhatnak
mind a mennyben,
szép homlokú
istenek!

*Adolf Hitler jön le a lépcsõn. Megáll. Szûrõsan
körbehordozza a tekintetét. Ráérõsen ciga-
rettát vesz elõ, rágyújt. Meglátja a saját képét a
falon. Azonnal eltápozza a cigarettát. „Sieg
heil!” - karlendítéssel haptákat*

HITLER No, magyarok!
Itt az idõ
most vagy soha...
Azt a fattyút
keresem!

NYAKTEKERCS Kigyelmed tán
Ady Endre?

MARGIT Nyaktekercs! Létezik,
hogy hogy ily
ökör?!

NYAKTEKERCS Hogy én-e?
HITLER Éndré Ady? Hát
az meg ki?
Generális?
Vagy hadastyán?

NYAKTEKERCS Ady Endrét,
a nagy poétát?!
Létezik, hogy
e õsmerné?
PÁNTLIKA A jegyesemet!
NYAKTEKERCS Ady Endrét!
PÁNTLIKA Hát lehet az?!
MARGIT Ady. A - D - Y.
NYAKTEKERCS A nagy poéta!
MARGIT Tõle hangos
Európa!
Várad, Párizs - - -

PÁNTLIKA A nagy világ!
KOSLAPICKA Meg a szikes
Hortobágy!
PÁNTLIKA Jaj, a szívem!
Érzi, hallja?
Érte dobog,
rája vágy!

HITLER *(revolvert ránt)*
Meine Damen,
meine Herren!
Ungarischen!
Hände hoch!
Kezeiket
égre fel!

NYAKTEKERCS Isten kendnek - - -
HITLER Ne kendezzen
nekem itten!
Háborúban
nincs kend se,
barátság se!
Még kevésbé
kegyelem!

GÖRGEY *(nem tartja fel a kezét)*
Létezésem
nem kenyerem.
Megleszek már
nélküle...

HITLER Én nem
gatyázok!
Láthatátok!

*Tanácsztalan, egymásra pislogva, egymás-után
feltartják a kezüket, kivéve Pepást meg a
bõbiskoló törõkcsászárt*

Ejh, ha mondom!
Hände hoch!
KOSLAPICKA Az úr hiába
ne fáradjon!

NYAKTEKERCS Egyikõjük
négy százkilenc-
venhat éves,
másikõjük
füle rest...
HITLER A kecskelábút
keresem...

KOSLAPICKA A szeszfõzõt?
MARGIT Izsák bácsit?

HITLER Az Antikrisztust! A vad
biboldót! A
hazátlan
bolygót...

MARGIT Izsák bácsi - - -
HITLER Mondja gyorsan!

PÁNTLIKA Itt a háza, a
családja,
lánya,
a barátnõm,
Sára!
MARGIT Rézelej...
HITLER Az állomáson
vagon várja...

*Görgey felé int a revolverével, aki megpróbál a
kardjához férkõzni. Az öreg újra felemeli a kezét*

	Auschwitzban egy vurstli bárja! Kemenceöl, tombola! Zuhanyrózsa, lámpaernyő! Ezerféle e századi új csoda!	NYAKTEKERCS A levegőt is pénzér' adta	KUDELKÁNÉ	Nincsen ebbe' szóra semmi érdemes...	
	Jaj, sajojjuk, hogy Kecskeláb úr minket utóbb elkerült!	NYAKTEKERCS Kincseinket elsíbolta, abból tanult Rézelej!	HITLER	Ököröszály-fark-leves...	
HITLER	Kudelkáné, maga az?!	MARGIT	Jaj, Isteneim, miket beszél!	NYAKTEKERCS Azt mondja, hogy kézfogó lesz? A vén kecske nekem eztet nem mekegte!!	
KUDELKÁNÉ	Hát ki lenne? Különben is - meglepődnöm nekem kell'ne. A fiam várom, és fogadómban Adolf Hitler mint házigazda úgy fogad.	NYAKTEKERCS Bizony, Margit, jobb, ha tudja, így van ez! Én magának szagos paraszt!	HITLER	Úgy mondják, a mátká párja valami... Ady.	
	Nem, nem, kérem! Meine Damen, meine Herren, vendég vagyok itt, e helyen!	KOSLAPICKA	Csihadjálán, sógor...	PÁNTLIKA	Ah, a céda, buja Sára!
KUDELKÁNÉ	Akkor ez mi? Tornaóra? Gimnastika? Hová gondol, Kudelkáné, jaj, dehogy! Ruhe, ruhe, csak hát, tudja, ezt teszi a háború...	NYAKTEKERCS Rézelej meg édes úr!	NYAKTEKERCS (épeesen)	HITLER Tán poéta... Also, olyan írófele, városi...	
HITLER	Mi járatban? Azt a zsidót keresem... Az ördöglábút, a patást.	KUDELKÁNÉ	Elég legyen már a borbúll!	PÁNTLIKA	Az nem lehessen, hogy a Sára... Ez a horgas orrú hájas páva...
MARGIT	Az ő lábát golyó érte - - -	KOSLAPICKA	Ejnye, komám, nézz már körül!		Ez a mérges mirigy, varangyos gyík! Óh, te beste zsidranc trampli, most meg tudnálak fojtani!
KUDELKÁNÉ	Margit! Esze Tamás oldalán.	NYAKTEKERCS	A kisaszonynak tudnia kell, mielőtt még Rézelejjel lepedőjén elterül.	MARGIT	Jaj, Pántlika, el ne hidd!
MARGIT	Akkor is a szeszét főzte, hogy a romlást hozza ránk!	HITLER	Azt ajánlom - - -	KUDELKÁNÉ	Nem létezik, amit hallnak füleim!
KOSLAPICKA	Sógor, kushadj! Honnan tudnál te ilye:?!	PÁNTLIKA	Herr barátom, szívem csücske, az én kedves, Sztalin Jóskám aztat mondja, látta erre, a fattyával ténferülni a vén zsidót...	NYAKTEKERCS	Milyen név ez? Ady Endre. Móc vagy tán tót? Ne adj' Isten rác a lelkem? Jézusatyám! Csak nem Kecskeláb pereputtya, már ez is?!
NYAKTEKERCS	Kompász uram így mesélte. Ú meg vót ott - szemtanú.	MARGIT	Érdekes...	HITLER	<i>(ördögien)</i>
KUDELKÁNÉ	Ugyan, ugyan! Az adósa! Kompász kompját honnan kapta? Miből vette?! Kenyerét, hogy megkeressel!	HITLER	Rézelej messzi tanul, városon		„Bolond hangszer: sír, nyerit és bűg. Fusson, akinek nincs bora, Ez a feketé zongora!"
NYAKTEKERCS	Izsáktú, de jó kamatra - - -	NYAKTEKERCS	Mi az ördög...	PÁNTLIKA	<i>(Kezébe temeti az arcát. Felzokog)</i>
KUDELKÁNÉ	Ingen hozta tán kend vissza a kallódó koronát?	PÁNTLIKA	Sára vagy tán Rézelej?	HITLER	Pántlika! Maga tudja, maga sejtí
		MARGIT	Ne higgy neki! Csupa ármány, csupa mákony, csupa kénköves delej!		<i>Pántlika a koronára borulva zokog</i>
		HITLER	Sztalin szerint főzik már az ököröszály-fark-levest...	MARGIT	Jaj, ne sírj már, kis bolondom! Mondom: nem lehet igaz!
		PÁNTLIKA	Én is főzöm! Ady Endre ínye szerint, az Ököröszály-fark-levest... (Elgondolkodik)	KUDELKÁNÉ	Pántlika, a koronára jól vigyázz! Mirt szemedre! Könnyed marja aranyát!
		HITLER	<i>(gúnnyal)</i> Uszály, kaftán, szép nyelv lenni a magyar!...	MARGIT	Jaj anyám!
				KUDELKÁNÉ	Én csak mondom, ezzel csontját nem töröm.

HITLER Pántlika egy büszke fajta. Derék magyar. HONLEÁNY! Gerincíve, mint az íj! Nem hagyhatja, hogy egy ily kis galici szukakutya! Ez a tollas Sára - vánkósára ráncigálja táltosát!

KUDELKÁNÉ Pántlika, a koronára már megmondtam - - -

MARGIT Ugyan anyám, hogy lehetsz - - -

KUDELKÁNÉ Hallgass, Margit! A korona, az korona!

PÁNTLIKA Hártáimon dob pereg! Szívem burkán szöges csizmák! Menetei egy hadsereg. *(Magához szorítja a koronát, és zokogva kiszalad. Eitűnik a kamrában)*

HITLER Armste, armste! Szegény lélek, engedje meg, hadd segítsék! Hadd enyhítsek bánatin!

KUDELKÁNÉ *(megrovón)* Majd a lányom! Eredj, Margit, te tudod - - - Hitler úr, ha meg nem sértem, az én házam - - -

HITLER Bitte, bitte! A maga háza - csupa repkény, csupa doh! Csupa lappangó titok... Csupa lidérc - messzi fény! *(Fenyegetően a középső ajtó felé araszol)*

Pepás Pesta *felemelkedik*

KUDELKÁNÉ *(kényszeredetten, megenyhülve)* Az én házam - Hitler uram - Mátyás óta vendég előtt tárva-nyitva... Kapum fölött függ a cégér, szárnyatörten, lábán láncok... fergetegben megnyikordul eme súlyos bronzturul - - -

NYAKTEKERCS Nemde hallja,

KOSLAPICKA Itt a vendég lesz az úr!

KUDELKÁNÉ De én hiszem, de én vallom, Hitler úr: létszen egyszer kikelet! Fenn az ágon, fenn az égen mind a felleg, még a Hold is magyarul csicsereg! ez a zágen, Kudelkáné! S im a zálog: *(A saját képe felé)* Szebb jövőt! *(Pántlika után szalad, de megtorpan)* Herr Adolf! Pántlikának izenem: a koronára, mint lányságára! Úgy ügyeljen, úgy vigyázzon, hogy kurrens áru! Sehoh nem kap másikat!

HITLER *(gálánsan összeűti a bokáját)* A teutonszó, Kudelkáné! Abszolute, megnyugtatom. Hogy is mondjam, Pántlikáján nem esik folt. Általam.

Belép a kamrába. Amikor behúzza maga után az ajtót, leesik a falról a kép

NYAKTEKERCS Kompász uram folyton mondta: Kecskelábú Szent Izsák mindig rosszba' sántikált. Háta fia! Rézelej! Az még aztán - - -

KOSLAPICKA Igyál inkább, ha meg iszol, ne dumálj!

VASTÜDŐ *(átal száguld a színen. Kezében lapok)* Rákóczi úr Ródotóba érkezett! Kiűzték a kunokat! Batu kán a telefonnál! Jóni akar mán nagyon! *(Ki)*

Petőfi kilép a keretből. Görgeyt kivéve senki nem vesz róla tudomást. Visszahelyezi a képet a falra. A kép Kossuth Lajost ábrázolja. Petőfi felhőrpinti Görgey borát, azzal visszatér a keretbe

GÖRGEY Látták?

KOSLAPICKA Mán kit?

GÖRGEY *(a kép felé kacsingat)* Hát a Sándort...

KUDELKÁNÉ Megint kezdi kendő?

GÖRGEY Itt volt! Itt járt, az imént!

NYAKTEKERCS Mikó?

GÖRGEY Az elébb!

NYAKTEKERCS Na, ne! Öreg...

GÖRGEY Mindenre, ami csak szent! Lent, a földön és odafent, a magos égbe! Láttam az elébb! Petőfi é! Itt jár köztünk! *(megemeli Görgey poharát)* Ejnye, öreg... Nem kell annyit pityizálni! Vagy ha mégis - akkor meg azt, amit lát, azt is nyelje le!

GÖRGEY Ó itta meg.

KUDELKÁNÉ Mit?

GÖRGEY A boromat.

KUDELKÁNÉ A poharából.

GÖRGEY Onnét. NYAKTEKERCS Na, ne! Öreg...

GÖRGEY Hát, ha mondom! Így esett! Átlépte a keretet, a képhez ment, felemelte, visszatette helyire. Idegyütt. Borom itta, úgy ment vissza.

KOSLAPICKA Oda be?

GÖRGEY A képkeretbe. Oda be.

KUDELKÁNÉ Mint kísértet... Mint jótét lélek, aki él! Kísértetből, rossz vederből, kifolyt volna mind a bor. De hát föstmény! Nézze meg! Látom én azt. Hogyne látnám...

KUDELKÁNÉ Hát akkor meg mit akar?

GÖRGEY Semmi mást, csak az igazat.

KOSLAPICKA És mi az igaz, maga szerint, Görgey?!

GÖRGEY Hát, hogy él!

NYAKTEKERCS Egyszer meg úgy esett, hogy egy lánytetem, lent a vízbű a kompász úrra nevetett...

GÖRGEY Nem tudok mást mondani: visszatette, fel a falra, és visszament a helyre.
 KOSLAPICKA Mit telt vissza?
 GÖRGEY Hát, a képet.
 KUDELKÁNÉ Milyen képet?
 GÖRGEY Kossuth Lajos arca képit...
 KOSLAPICKA Merthogy az tán leesett?
 GÖRGEY Nem ez a kép! Egy másik... a bajszos ördögé...
 NYAKTEKERCS Na, ne!
 Öreg -- --
 KUDELKÁNÉ Mit tett vissza és kicsoda? Nem értem már kristálytisztán: mi esett le, és hová?!
 GÖRGEY Hát a falról az a kép...
 KUDELKÁNÉ Oda?
 GÖRGEY Oda, oda!
 Oda le!
 KOSLAPICKA Ez a kép itt?
 GÖRGEY Nem, egy másik!
 NYAKTEKERCS Láttam én is! Egy Hitler-bajszos ördög!

Kortsmageőz jön le a lépcsőn

KOSLAPICKA Jó, hogy jó kend! Nem segít'ne?
 KORTSMAGEŐZ Boldogan. Van egy kis időm... Mit tehetek az ügy érdekében? Remélem, ezzel az előbbi affért is tisztázhatjuk
 KOSLAPICKA Megfordulna az úr? Így ni, sebtibe!
 KORTSMAGEŐZ Csak nem fogadtak?! Egyszer Londonban! Jártak már Londonban? A tévében csak látták? *(Énekel)* „Londonban, sejt, van számos utca...” Na? Nem ugrik be?... Persze itt az Isten háta mögött még tévé sincs... Na, mindegy...
 KOSLAPICKA Az a helyzet... Hol is kezdjem?
 KORTSMAGEŐZ Ott mindenre lehet fogadni... Londonban! A legvadabb dolgokra is... ott tudnék élni. Londonban... Legalábbis azt hiszem.
 KOSLAPICKA A táborkokkal van nekünk itt egy kis vitánk...
 KORTSMAGEŐZ Hogy? Nem értettem teljesen tisztán... Hogy hogyan? Mit is mondtok? Kivel is?
 NYAKTEKERCS Hát velem!
 KOSLAPICKA A táborkokkal.
 KUDELKÁNÉ A tekintetes öreg úrral...
 KORTSMAGEŐZ *(hezítál)* Ja, vagy úgy... persze... persze...

Kortsmageőz lopva az örege pillant, aki méltósággal biccent felé

Értem, értem... Hogy is ne érteném?! Hát, végül is, magyar vagyok én is --- valahol. Hej, a rézangyalát! Osztralenka Véres Csillagi!

GÖRGEY Ga.
 KORTSMAGEŐZ Hogyan kérem?
 GÖRGEY Ga.
 Véres Csillaga.
 És nem Bem, hanem Görgey.
 A többi stimt.
 KORTSMAGEŐZ *(szabadkozik)*
 Táborkok úr, sokan voltak...
 GÖRGEY Persze, persze értem én...
 KOSLAPICKA Megmondaná nekünk az úr, hogy előszörre... itt jártakor... milyen képet... látott fenn a falon, lógani?
 KORTSMAGEŐZ *(egyre jobban elbizonytalanodva Koslapicka titokzatossága láttán)*
 Hogy képet?... Értem. Szóval az a kérdés, hogy mit láttam előszörre 'fenn, a falon, ha jól értem... Lógani? *(Koslapickára néz, aki rábólint)* Amikor először beléptem ide... *(Koslapickára néz, aki rábólint)* Ezen az ajtón... *(Koslapickára néz, aki bólint)* Lógani? *(Koslapickára néz, és gyorsan kivágja)* Egy Petőfi-képet.
 KOSLAPICKA Meg egy?!
 KORTSMAGEŐZ Meg egy?
 KUDELKÁNÉ Igen, igen!
 Meg egy?!
 KORTSMAGEŐZ Mintha...
 KOSLAPICKA Mintha...
 KUDELKÁNÉ Mintha?!
 NYAKTEKERCS Mintha!
 Kortsmageőz erősen tör a fejét, azután csendesen dúdolni, majd egyre felszabadultabban énekelni kezdi a Kossuth-nótát. Először Koslapicka, majd Kudelkáné és Nyaktekerics csatlakozik. Végül Görgey is - beletörődve a megmáshatatlanságba - rázendít: „...el kell menni. Éljen a magyar szabadság, éljen a hazánk...” Kortsmageőz némul el elsőnek, majd szépen sorjában, egyenként, Görgey énekel legtovább, míg nem ő is észreveszi Kecskeláb Izsákot, aki az ajtóban áll. Fején fekete keménykalap, kezében egy-egy koffer, hátán batyu. Téli kabátján, a szíve fölött sárga csillag
 KORTSMAGEŐZ Kudelkáné, gondoltam, hogy ... jobb, ha szólok, jobb, ha tudja... Vigyázná a holminkra? Minket visznek... el... Auschwitzba...
 A falról leesik a kép, és csörömpölve ripityára törik.

MÁSODIK FELVONÁS

A színen Pepás meg a bóbiskoló II. Szulejmán. Az egyik asztalnál javában dolgozik Ferenc József képkeretező mester. Görgey táborkok árgus pillantásokat vet a nagybajszú férfitra, aki a Kossuth-nótát füttyüli

GÖRGEY Görge! Csepell! Pest! Ozora!
Ferenc József ingatja a fejét: nem, nem

Kassa! Arad!
 Buda! Csak nem Világos?!
 Ezer ördög, ezer apát!
 Ejh, ha mondom, láttam magát!
 Valahol...

Ferenc József ingatja a fejét: nem, nem

Ez a szakáll, ez a szempár!
 A Grosse Brehmből villanna tán énfelem?

Ferenc József ingatja a fejét, és tovább füttyörész. Görgey egészen közel hajol hozzá

Nyakam tesztem a tőkére, én már kenet ösmerem!

BAROMARC *(beóvatoskodik. Leseprí magáról a havat. Kórbenéz)* Adjon Isten...

Görgey meglepetten néz a jövevényre

Hogy hull... a hó...
 Hull, hull...

Görgey nagy érdeklődéssel néz Baromarcra

Fenn a hágon... az oláhok...
 Csikaszt láttak. Ördög szemű toportyánt...

Görgey közelebb lép

Sztalingrádnál elkezdődött. Kő a kövön már nem marad...
 Esmereg?!

GÖRGEY Esmereg?!
 BAROMARC *(bizonytalanul)*
 Esmereg?!
 A cájtung írta... Szarajevóban Ferdinándot, a trónörököszt, Gavrilót, a szerb diák...

Görgey (az előbbinél is határozottabban)
 ESMEREG?!

BAROMARC Azt is írják, a firkászok, hogy Hirosima, meg Nagaszaki oda van... Hát... esmereg.

GÖRGEY *(hirtelen magához öleli)*
 A mán biz'a!
 Esmereg! Ejbe, komám!

	Mán a'szitterem, labancármány fútt ide!	BAROMARC GÖRGEY	Baromarc. Nem tiédet, te gazfickó!	BAROMARC	Az istváni Szent Koronát?!
BAROMARC	Hová gondol kend, uram?!	BAROMARC (<i>most már mindent ért</i>)	A magáét? Görgey.	GÖRGEY	Mér' nem mondta?!
GÖRGEY	Hát akkor meg mi járatban, atyámfia?	GÖRGEY	Baromarc! A címzettét!	BAROMARC GÖRGEY BAROMARC	Én azt hittem, hogy már tudja... Szingyalázat! Hitler Adolf - - - Derék felem, nem perelem, bár nem fajtám - jól ösmerem... Náci disznó!
BAROMARC	Én csak, mán csak azt keresném, aki ezt a kopertát, la, (<i>Egy borítékot mutat fel</i>) átalvonné tőlem itt.	BAROMARC	Itten vagyon írva rajta! Nagybetű meg kisbetű.	GÖRGEY BAROMARC GÖRGEY BAROMARC	Talpig snájdig - - - Svájn! Svánn! Mint a hattyú, elegáns!
GÖRGEY	Hadd lám, hadd lám! Merre, meddig? Ki irt kinek? Honnan, hová?	BAROMARC	Bolond lyukbú' bolond szél fú! Kigyelmeddel nem lehet... Magyarföldön - magyar póstást - magyar ember - mindenkoron segíteni kötelest!	GÖRGEY	Hitler iszt ajn Svájn! SVÁJNE!
BAROMARC	Nem addig a', kenduram! A Császári és Királyi Magyar Pósta titkát védni Baromarcnak, mármint nekem, zicherájszt! Persze, persze, tótumfaktum, ziherájszt... Megértheti, engem mundér kötelez!	GÖRGEY	Ha elárulni méltóztatnád, ki küldte a levelet? A Császári és Királyi Magyar Póstát?!	BAROMARC	Azt ne higgye, hogy megússza! Ne remélje, elviheti szárazon! (<i>Kirohan</i>)
GÖRGEY	Persze, persze, tótumfaktum, ziherájszt... Megértheti, engem mundér kötelez!	BAROMARC	Elárulni? Én!? Soha! Azt gondolám... Kend itt engem inspiciál! Mi jogon? Én vagyok az, Görgey!	GÖRGEY BAROMARC	<i>VASTÜDŐ (beszabad. Kezében a Magyar Hajnal példányai, mindenkinek ad egyet)</i> Deák Ferenc kiegyezett! Károlyi meg földet osztott! Elsüllyedt a Titanic! Kezemben a Magyar Hajnal! Feltalálták a mozgó festményt, meg a beszélő dobozt!
BAROMARC	De a címzett! csak megmondod, kicsoda?	GÖRGEY	Azt gondolám... Kend itt engem inspiciál! Mi jogon? Én vagyok az, Görgey!	FERENC JÓZSEF (<i>megtapsolja Vastüdőt</i>)	Milyen ügyes, talpraesett, igazán!
BAROMARC (<i>előveszi a borítékot. Forgatja</i>)	Rá van ütve hét pecséttel... Édes öcsém! Hogy is hívnak? Baromarc.	GÖRGEY	<i>Petőfi kiszól a képből: „Nem világos?”</i> Bakafánt!		Vastüdő a kezébe nyom egy újságot, és ki- megy. Kintről hallatszík a hangja, Ferenc Jó- zsef mintegy ismételve Vastüdőt, olvas
GÖRGEY	Édes öcsém! Hogy is hívnak? Baromarc.				Kölcsey Ferenc megírta a Himnuszát!... Lenin, a kaiser titkosügynöke, lezárt va- gonban Pétervár felé tart!... (Összecsukja a lapot. Megcsóválja a fejét) A telefonnál Batu kán? Hiába, a hír értéke a gyorsaság... PÁNTLIKA (<i>bejön</i>)
BAROMARC	Baromarc.				Mintha csapódott volna a kapu... Az istállóban felhorkantak a lovak...
GÖRGEY (<i>paroláznak</i>)	Görgey. Szóval, fiam, a címzés rajta csak nem titok? Magyar szóbu' én is értek... Annyit mondók - a kupertán: turulmadár. Turulmadár? Ne ezt mondjad! Mondjad végre, kit keres'sz?!	BAROMARC	Ezt már mondta... Görgey.	GÖRGEY	Egy disznóhólyag! Az járt erre. Azt kergeti künn a szél... Hangok voltak... Beszéd, szavak... Vastüdő volt, persze-persze! A friss lapokkal ő járt erre... Idősb hang volt... Matuska volt! Persze, persze! Jó barát. Érzem szagát... Itt Baromarc koslatott.
BAROMARC	Magyar szóbu' én is értek... Annyit mondók - a kupertán: turulmadár. Turulmadár? Ne ezt mondjad! Mondjad végre, kit keres'sz?!	GÖRGEY	Tábornok úr! Jól hallotta!		
GÖRGEY	Ki a címzett? Kinek küldték? Bök ki már, kit kutatsz?	BAROMARC	Kuss, kakukk! Hallom, hallom: Görgey.		
BAROMARC	A kompasz mondta: a fogadóba' fellelem.	GÖRGEY	Ahogy nézem, nincs levele... Levelem?!		
GÖRGEY	Ki a címzett? Kinek küldték? Bök ki már, kit kutatsz?	BAROMARC (<i>elfordulva Görgeytől</i>)	A Tiszánál seregem - - - Szóval nincsen! Egy se itten jó magyar?!		
BAROMARC (<i>csalafintán</i>)	Én?... Hát ütet... GÖRGEY (<i>kirántja nem létező kardját</i>) Teee!	GÖRGEY	A címzettet keresem! Hát keresse mind künn vannak, keresik a koronát... Hát elveszett? Nem elveszett. Elorózták.		
	Én ketté szellek, mentibe! A nevet... Kivele...	BAROMARC GÖRGEY			

GÖRGEY Levélt hozott.
PÁNTLIKA (a szívéhez kap)
Jaj, a szívem!

GÖRGEY Ugyan, kisványa
PÁNTLIKA Írt a mátkám,
izent végre!
Hol a pártám,
tűzre véle!

GÖRGEY Tán nem kéne...
Egy poéta férj

PÁNTLIKA Hallgasson mán! Ő
se mondott kendrül
véleményt!
(Rokolyáját, pánt-
likáját igazgatja)
Jaj! Orcámra
pirosítót
kéne kenni!
Szeretnék ma
tubarózsa lenni!

GÖRGEY Duk-duk Bandi
PÁNTLIKA Megtiltom, hogy
így beszéljen
fülem előtt

GÖRGEY bárki is!
Pántlika,
egy poéta - - -

PÁNTLIKA Anizs, mirha
GÖRGEY Ópálinka!
PÁNTLIKA Cobolyprémek, drága
kelmék, brokát,
selyem,
perzsaszőnyeg!
Híntó meg ló!
Illóolaj - - -

GÖRGEY Jaj!
PÁNTLIKA Karmazsin!
Ámbra!
Smaragd, rubin - - -

GÖRGEY Szesz meg papír - - -
PÁNTLIKA Gyöngy és zafir!
Kocs derék
arany, ezüst,
tallér, pitykék,
kupák, kancsók,
tálak
és szelencék!
Ózontiszta
hegy kristály!

GÖRGEY Karlsbadi só - - -
PÁNTLIKA Medencében bor és
nektár!
Márványkutak!
Vér és Arany!
Csillagtenger!
Minden, amit
ösmer ember!
Az én Endrém
mondataér
Ady Endre
egy szaváér - - - mind
homok.

GÖRGEY Ugyan, ugyan,
Pántlika...

PÁNTLIKA Szívem bolond
nagyharangja
zsongta-bongta,
éjt meg éjt - - -
Hol van, addsa a
levélt!

GÖRGEY Zsebre vágta
és elvitte,
ahogy hozta,
Baromarc.

PÁNTLIKA A nekem szóló
sorokat?!

GÖRGEY Nem mondta meg,
hogy kié -----
Huligán!

PÁNTLIKA A kopertán
GÖRGEY égi jel volt:
egy madár - - -
Égi jel! Ez ő!
Nem lehet más
senki se!
Hogyan mondta?
Egy madár?
Héja lehet,
semmi más! (Kering)
„Útra kelünk.
Megyünk az Őszbe,
Vijjogva, sírva,
kergetőzve, Két
lankadt szárnyú héja-
madár." Csak ő lehet!
Ady Endre! Ő írt
nekem levelet!
Merre ment!

GÖRGEY Arra!
PÁNTLIKA Arra?
GÖRGEY Vagy tán
arra?
PÁNTLIKA Arra?
GÖRGEY Nem is tudom,
igazán!

PÁNTLIKA Tudnom kell, hogy
hol keressem!
GÖRGEY Lidérc jár a
Király-hágón!

PÁNTLIKA Rá kell lelnem!
GÖRGEY A fenyves alján mongolt
láttak! Pántlika!
Akkor is!

PÁNTLIKA Akkor is!
GÖRGEY Kutyafejű vad
tatárok
seregelnék!
Pántlika!

PÁNTLIKA Baromarc lenyelte
a levelem!

GÖRGEY Pántlika!
Én nem mondtam,
ő se mondta,
hogy tiéd!

PÁNTLIKA De én érzem! Eljő értem!
Elvisz innét,
héjaszárnyú
csolnakon! (Kirohan)
GÖRGEY Édes lyányom, Pántlika!
(Utánaszalad)

*Ferenc József elkészült a munkájával. Eléged-
tetten gusztálja az új keretet*

KORTSMAGEŐZ (jön le a lépcsőn) Ferenc
elvtárs, nemdebár?

FERENC JÓZSEF Eltalálta az elvtárs, az
vagyok.
Kezet fognak

KORTSMAGEŐZ (döbbenet lép hátra) Ez a
hasonlatosság, Ferenc elvtárs! Alig hiszek
a szemeknek... Döbbenetes...

FERENC JÓZSEF Igyekszik az ember...
KORTSMAGEŐZ Az asszisztensem mondta,
de hát ez a... Ez a szakáll! Ez a tekintet!

FERENC JÓZSEF Mire gondol az elvtárs?
KORTSMAGEŐZ Nem néztek, hogymond-
jamcsak, ferde szemmel magára? A csá-
szár ükunokája

FERENC JÓZSEF Dedüke...
KORTSMAGEŐZ Parancsol az elvtárs?
FERENC JÓZSEF Dedüke.
KORTSMAGEŐZ Persze, persze... Déduno-
kája. Hogy repül az idő, kedves Ferenc!
Szóval? Hol is tartottunk?

FERENC JÓZSEF Csak az öreg elvtársak!...
Nem tudnak hová lenni, hogy olyan ismer-
ős vagyok nekik...

KORTSMAGEŐZ Nem is csodálom... Látom,
most is serénykedik az elvtárs... Bizony, bi-
zony, egy más generáció...

FERENC JÓZSEF Találtam ezt itt... Gondol-
tam, gatyába rázom... Biztosan leesett... A
magamfajta keze nem tud már pihenni...
(Mutatja a sajátképmását) Gondoltam, ga-
tyába rázom...

KORTSMAGEŐZ Zavarba hoz az elvtárs...
Ez most melyikőjük? Az elvtárs vagy a
dédüke?...

FERENC JÓZSEF Ez az igazi. Gondoltam,
hátha passzol a filmhez...

KORTSMAGEŐZ Nagyon jól gondolta! Na-
gyon jól gondolta, Ferenc elvtárs, csak az-
tán nehogy baj legyen belőle! (Kínosan he-
herész) Ahogy mondani szokás... Hehe-
he...

*Ferenc József megfordítja a képet. A másik
oldalon Kádár János fiatalkori portréja látszik*

FERENC JÓZSEF Hopplá!
KORTSMAGEŐZ Ferenc elvtárs! Alig találok
szavakat... Maga egy mágus!

FERENC JÓZSEF (szerényen) Ugyan, miket
nem mond az elvtárs... tudok egy-két dol-
got, ennyi az egész...

KORTSMAGEŐZ Nem, nem! Maga, Ferenc
elvtárs, egy igazi mágus! Egy főnyere-
mény! - Ehhez ragaszkodom!

FERENC JÓZSEF (visszaakasztja a képet.
Megkopogtatja a falat) Milyen gyenge fal...
Csuda, hogy össze nem omlik ez a bagoly-
vár...

KORTSMAGEŐZ Mondja csak, Ferenc elv-
társ, kérdezhetek én magától valamit?
FERENC JÓZSEF Kérdezzen az elvtárs...
KORTSMAGEŐZ Tud maga bömbölni, Fe-
renc elvtárs?

FERENC JÓZSEF Hogy én-e?
KORTSMAGEŐZ Hát... igen... Tudja, azt ír-
ják, hogy a maga dédnagyapja úgy bömb-
ölt, mint egy oroszlán! És a művészi hitel
kedvéért...

FERENC JÓZSEF Nem próbáltam még...
KORTSMAGEŐZ Nem gondolja, hogy itt az
ideje, Ferenc elvtárs?

FERENC JÓZSEF Hogy?...
KORTSMAGEŐZ Itt az idő, most vagy soha,
Ferenc elvtárs! Ahogy a költő írta... hehe-
he...

FERENC JÓZSEF Nem is tudom...

*A Csinom fivérek jönnek be. Bokáznak, na-
gyokat sóznak csizmáik szájára*

KORTSMAGEŐZ (bosszankodva figyelni tán-
cukat. Kelletlen tapsol) Köszönjük . . .
Köszönjük! (Hirtelen üvölteni kezd) De ez
még mindig nem a Tyukodi-jelenet! Majd
szólítják magukat! (Ordít) Kifelé!

A Csínomok felhúzott orral kislísslóznak

Na, Ferenc elvtárs... Ferenc József

bömből egyet

Nagyon jó lesz, Ferenc elvtárs, nagyon jó!
Csak nem elég rettenetes, tudja? Nem próbálná csattogtatni a fogait is közben? Tudja, az összhatás. Gondoljon az összhatásra, Ferenc elvtárs! Na...

FERENC JÓZSEF Gondolok... (Bömből)

KORTSMAGEŐZ (szuggesztíven) Összhatás, Ferenc elvtárs... ÖSSZHATÁS! Megellenpunció!

FERENC JÓZSEF Igenis... (Bömből)

KORTSMAGEŐZ Nagyon jó lesz... Mondja csak, Ferenc elvtárs, kérdezhetek én magától valamit? Mint ezermestertől?!

Ferenc József bólint és bömből

Tudna maga nekem... Egy... Ferenc elvtárs, jöjjön csak velem!

GÖRGEY (csóválja a fejét)

En itt eztet,
ösmerem...

Felmennek az emeletre. Kudelkáné jön be Margittal

KUDELKÁNÉ Értsd meg, lányom, nem és nem! Takarítni! Azon járjon az eszed!

MARGIT De ha egyszer szeretem!

KUDELKÁNÉ Hányszor mondtam még neked?!

MARGIT Soha velem kedvesebb - - -

KUDELKÁNÉ MÉR' gyötörsz? Kérőidnek ezt a telet - - -

MARGIT Mind csak pózol, de ő szeret!

KUDELKÁNÉ Mind az egész! Falu, csorda, kézfogódon nyeherezve legelész - - -

MARGIT Szívem minden dobbanása érte szól.

KUDELKÁNÉ Minden tiltó - - -
De ő - - -
(Szája elé kapja a kezét)
Jaj,
majd' megmondtam micsoda!
Hagyjál lányom, tudhatod, hogy odavan a korona!
(Az ajtó felé indul)

MARGIT (csendesesen)
A haragnak nem lehet -
harangja,
mama.

KUDELKÁNÉ (megtörpan. Visszafordul. Átöleli a lányt)

Jaj,
te szegény kis bolondom. Persze hogy nincs oly harang.

MARGIT Ugye, mama, nincs, ugye?

KUDELKÁNÉ De borona sincs, mely ügyeteket elsimítná, szíveteget összeadná...

MARGIT Akkor inkább én világgá bujdosok... (Felrohan a lépcsőn)

KUDELKÁNÉ Bakfiskok! Azt hiszitek attól jobb lesz?! Megváltozik valami?

Istenem, mily ágrólszakadt az árva lélek, amíg párját keresi.
Hogy éppen ez, hogy pont egy ilyen kell neki. (Kimegy)

A kis Szamuelygyerek/ön be. Fején kucsma, testén kisködmön, kezében a nyúl. Beviszi a konyhába, leteszi az asztalra. Átjön az ivóba. A zsebéből tükröt húz elő, Szulejmán ajkai elé tartja. Az emeletről lehallatszik Ferenc József bömbölése. Szamuely Tiborka ijedten vágja zsebre a tükröt. Kiszalad. A küszöbön megtörpan. Visszafordul, a konyhában felkapja a nyulat. Magával viszi.

Kezében revolverrel Sztalin Jóska ólálkodik le a lépcsőn. A középső ajtó felé indul, de Pepás Pesta útját állja. Farkasszemet néznek, majd Sztalin sarkon fordul, és kiveti magát a hóviharba.

A meggyötört Kecskeláb jön be Rézelejjel. Réműlten menekülnek bőröndjeikkel az emeletre. II. Lajos botorkál le - kimegy a hóesésbe. Baromarc settenkedik be. A középső ajtó felé igyekeznek, de Pepás útját állja. Baromarc teátrális szórakozottsággal átsomfordál a konyhán, eltűnik a kamrában. István király érkezik. Mögötte Gellért püspök, karján a hölgyekkel

ISTVÁN KIRÁLY Szakajsztott, mint egy siralomház...

GELLÉRT PÜSPÖK Egy lepusztult siralomház...

W. HANNA Hogy mi hogy szeretünk magunknál!

J. BARBARA Ez a tömény exotikum!

W. HANNA Rúzsza Sándor! Meg a Bandi!

J. BARBARA A szürkemarhák!

W. HANNA Gémeskutak!

J. BARBARA És a csárdás! Ripsz-ropsz! Ahogy járnak!

Kettőt balrúznak, kettőt jobbrúznak

W. HANNA És Szent-Györgyi! Neumann János! Meg Teller Edwárd! Szilárd Leo - -

Kettőt balrúznak, kettőt jobbrúznak

ISTVÁN KIRÁLY Hát azok meg kicsodák?

W. HANNA Magyarok. Nagy magyarok. Hogy is mondják a franciák? Grandióz!
ISTVÁN KIRÁLY Ja... igen-igen... most, hogy így a szájacskájával mondja...
GELLÉRT PÜSPÖK (mulat)
Ég a kunyhó,
róóóópog a nád!

Csárdásznak. Margit jön le. Kezében koffer

ISTVÁN KIRÁLY Hát maga, Margit kisaszszony! Utazik?

MARGIT Úgy valahogy...

GELLÉRT PÜSPÖK A többiek? Merre vannak? (Táncol) Hujjuju!

MARGIT Keresik a koronát.

J. BARBARA Keresik a koronát! Ez butifull!

GELLÉRT PÜSPÖK Miféle koronát?

MARGIT Szent Istvánét, a királyét.

ISTVÁN KIRÁLY Az enyimét?

MARGIT Az országot.
A Szent Koronát.
Szabadságunk szent zálogát.

J. BARBARA Ez butifull!

ISTVÁN KIRÁLY De hát én azt odaadtam a kompásznak: Kortsmageőznél váltsa be...
Az nem lehet...

GELLÉRT PÜSPÖK Rímelt komám! Úgy beszélsz mán, mint ezek...
Itt no, la'...

Lassulnak a táncban, pihegve állnak

W. HANNA (mámorosan) Ez a maguk friss-csárdása lenni jobbnak, mint lenni a jog^{ain}!
KORTSMAGEŐZ „A magyar színész köteles a rábizott kelléktárgyra úgy vigyázni... (Jön le a lépcsőn) ... mint a szeme világára.”
Elvtársak! Én azt gondolom... (Az órájára néz) Jó reggelt, vagy jó éjszakát... Kinek mi jár...

ISTVÁN KIRÁLY Pali, kérlek...

KORTSMAGEŐZ Magának elvtárs. (Gellértnek) És magának szintúgy... Hölgyeim... (A karját nyújtja) Gondolom, elfáradtak...

J. BARBARA Ah, nagyon...

W. HANNA Csodás este...

J. BARBARA Minden nagyon butifull!

W. HANNA Az a festő!... Hát az nagyon...

Csonti Kocka... vagy hogyan is... Tájveder...

GELLÉRT PÜSPÖK (megelőki a megsemmisült István királyt) A Csontváry!...

ISTVÁN KIRÁLY (magához tér) A hölgyek rajzolókat keresnek az új sorozatukhoz, gondoltuk, a Tivadar...

W. HANNA Hogy az mit tud! Szuper!

KORTSMAGEŐZ Ne fáradjanak az elvtársak!

Már telefonáltam Pestre... Mészáros elvtárs útban van...

GELLÉRT PÜSPÖK Mészáros elvtárs! De hisz akkor nekünk végünk...

KORTSMAGEŐZ Valahogy úgy...

ISTVÁN KIRÁLY Palikám!...

KORTSMAGEŐZ Elvtárs.

GELLÉRT PÜSPÖK Pali elvtárs!
KORTSMAGEŐZ Kortsmageőz.
ISTVÁN KIRÁLY Na, igazán.
GELLÉRT PÜSPÖK Mi mindent csak a
hölgyekért...
KORTSMAGEŐZ Majd Mészáros elvtárs-
nak... Ezért jön, hogy meghallgassa...
Hölgyeim! (E!)

GELLÉRT PÜSPÖK Mészáros elvtárs... No,
barátom...
ISTVÁN KIRÁLY Hol lehet az a kurva koro-
na?! (Kirohan)

*Gellért utána. Margit leteszi a koffert. Levelet
húz elő. Pepáshoz lép*

MARGIT Pesta bátya...
Ezt anyámnak,
ha nem látja
senki sem -

*Pepás átveszi a levelet, es anélkül, hogy rea-
gálna, elteszi. Margit felemeli a koffert. Az aj-
tóhoz megy, megáll*

Isten áldja!
Pesta bátya...

*Pepás szótlanul visszaereszkedik a helyére.
Kint dühöng a hóvihar.
Petőfi kilép a keretből. Kimegy a konyhába.
Benyt a kamrába. Kíváncsian jár-kél. Benéz
a középső ajtón, anélkül, hogy Pepás meg-
moccanna. Petőfi leakaszítja a falról a Ferenc
József képet és megfordítja. Sztalin ábrázata
tekint le ránk. Görgey tábornok jön be. Öreg
csontjait melengeti*

GÖRGEY Valósággal
csíp meg harap.
Ordas hideg. Érezni,
hogy foga van... Brrr!
Mégfagyott bennem
még a lélek is.
(Meglátja Petőfit. Szemei
kikerekednek)

PETŐFI Lélekfagyás!
Szép irály,
Nekem tetszik.
Hadvezérnek
lehet gyenge,
de lehet még
poétok
között király! Mi
lett kendből,
derék hadfi?
Csak nem költő?

Görgey egyre esdeklőbben néz Petőfire

Na, mi van,
öreg Görgey?

GÖRGEY (alig jön ki hang a torkán)
Lidérc...

PETŐFI Tábornokom, hogy
gondolja? GÖRGEY (mint
előbb)

Huuus... huss!
PETŐFI Mégis, mondja, hogy
csinálgam?
Huss?!
(Egy lépést tesz
Görgey felé)

GÖRGEY (hátról egyet)
Ahogy mondtam,
huss, madár!

*Petőfi egy lépést tesz Görgey felé, aki egyet
hátra lép*

Az én szívemmel,
Sándor! Már nem
lehet

PETŐFI A te szíved,
generális,
kőből vagyon,
hogyha engem
így fogadsz!

GÖRGEY Érts meg, Sándor!
Én még élek!
Nem hagytott még
el a lélek!

*Petőfi egy lépést tesz Görgey felé, aki egyet
hátra lép*

PETŐFI A hegyeken túl,
Artúr! Ott van
Barguzin...

*Petőfi egy lépést tesz Görgey felé, aki egyet
hátra lép. Egészen a falhoz lapul, mintha csak
bele akarna simulni*

GÖRGEY Sándor! Kérlek.
Mégbűnhődtem
én már múltat...
s jövődöt.
A szívem

PETŐFI A te szíved
mégfagyott!
Meglehet...

GÖRGEY Hogy ezt kellett itt
megérem! E
kies honban, hol
úgy beszéltek
disztikhonban,
minta vízfolyás!

PETŐFI Olyan volt itt az
élet,
(Belép a képbe)
szakasztott
görög hősi
ének!
De jól mondtad,
nagyon pászol!
Mégfagyott itt
minden. félek.
Üres a jászol.
Az élet gyászol,
hej, barátom,
erre tájt.
(Képpé válik)

*Görgey behunyt szemmel, mozdulatlan áll a
falhoz simulva, egészen laposan. Remeg. Ist-
ván király jön be. Nem veszi észre az öreget*

ISTVÁN KIRÁLY Se korona, se kompász...
Jól nézek ki... Ez tutti feljelentett. Alig várta
az alkalmat, de én kitekerem a nyakát! Ki
én, mint egy libának...

GÖRGEY (behunyt szemmel)
Sándor, ne tedd!
Mi jó ebben
mindig neked?

*István király meglátja a fal előtt remegő
Görgeyt. Kózeledik felé, de az öreg ettől csak
még jobban remeg*

Baj van, öreg?
Kegyelem
ősz fejemnek!
Barátja vagyok
nagy szellemeknek...

ISTVÁN KIRÁLY Segíthetek?
GÖRGEY Öreg vagyok
én már ehhez...

*István király gyanakodva figyel az öreg
Görgeyt, aztán megvonja a vállát. Kimegy.
Nyaktekercs jön be. Meglátja Görgeyt, aki to-
vábbra is a falnál áll és remeg*

NYAKTEKERCS Hát kendet
a hideg leli?

GÖRGEY Szívem csurig,
telis-teli...
Sándor,
mér' nem értel
engemet?

NYAKTEKERCS Miket nem hord,
összeviszza? Ha
nem bírja. Mér'
nem a
Tisza vizét
issza?

GÖRGEY (felnyitja a szemét, zavartan köh-
csele. Ellép a faltól. Gyanakodva tekinget a
Petőfiké felé)

Honnan veszi?

NYAKTEKERCS Nem is tudom.
Csak -
gondolom.

GÖRGEY Ha gondolná,
nem mondaná.

NYAKTEKERCS Annyi mindent
mond az ember.
Jár a szája,
loczog-fecseg,
mint a golya
fiaihoz
kelepel.

GÖRGEY (még mindig Petőfit figyel)
Hallotta mán,
hogyan járt
Boszniában
Ferdinánd?

NYAKTEKERCS A politika, az
zsenánt.
A lúverseny, a
kaszinó
meg a kupleráj! - - -

GÖRGEY Leég a világ

NYAKTEKERCS Nadrágosok
passziója,
nékünk ahhoz
nincs közünk!
A trónörökös
agyonlútték,
asszonyostúl!

NYAKTEKERCS Egészségire
legyen!

GÖRGEY Ferenc apánk
begorombul,
lesz haddelhadd,
nyakunkon a
háború!

NYAKTEKERCS Hiszen ebbű'
se másztunk ki

GÖRGEY benne ülünk még nyakig. Derék fiak milliói, látva látom hulláikon a varj'özönt!

NYAKTEKERCS Ne is mondja! Szegény Imre, úgy zupált be, hogy nem is köszönt.

GÖRGEY Mint megannyi sudár nyárfa, ha a kaszás rálehel - a szépséges deli ifjak, mint a szálfá hullnak el.

NYAKTEKERCS Ha Imrére gondolok - - -

GÖRGEY Eb bendője szép életük temetője. S a holtak emlényére szűzek könnye vígasztalan záporozva hullva hull.

NYAKTEKERCS Hanem én meg azt ajánlom: elég lesz a kárognásbú! Kudelkáné meg ne hallja, mert a szemünk kikaparja...

GÖRGEY Szegény anyja. Én megértem. Imrét félti, őt siratja - a fiát. Attól retteg, nem tér vissza, meghalik.

NYAKTEKERCS Hallja! Hallja?

GÖRGEY Ezt a neszt?

NYAKTEKERCS Innen jöve! Most se hallja?

GÖRGEY Komáromnál egy labancakna - - -

NYAKTEKERCS (az ajtó felé közelít) Itt mocolnak, mintha lenne ez megett - - -

Pepás *fenyegetően felemelkedik. Megtorpan*

GÖRGEY Nincs ott senki, ahogy mondom; vagy ha mégis, talán pocok - az mocol.

NYAKTEKERCS Kőhögés volt, mint ki asztmás - - -

GÖRGEY Nincsen ott más... Lisztesszák meg bödön, kancsó, tán disznósajt! de az zajt - - -

NYAKTEKERCS ... nem csap. Én azt nagyon jól tudom. Mégis súgja valami... *(Nyújtogatja a nyakát, hogy az előtte álló Pepás vállai mögé láthasson)* ... hogy ott hátul valaki - - - SZAMUELY *(bejön a nyúllal. Megáll az a jóban)* Félbevágjuk?... Vagy tán hatba? Kérdezteti a Matuska.

GÖRGEY Mi lesz mán a', mestermunka?

SZAMUELY Megfosztjuk az eszítűl. Georg Lukács azt üzenete, nyúlvelőre támadt kedve.

GÖRGEY Hát, ha az lesz, akkor hatba. De háromba minimum.

SZAMUELY *(a Sztalin-képre)* Hát ez meg ki?

GÖRGEY Ösmerős... Hitler Adolf.

NYAKTEKERCS Na, nehogy mán... Sztalin Jóska!

GÖRGEY *(legyint)* Egykutyá!

NYAKTEKERCS Meglehet.

SZAMUELY Nem szép ember!

GÖRGEY *(megsimogatja Szamuely fejét)* Nem is azért szeretjük őt, kisleány.

SZAMUELY Jó magával diskurálni. Úgy érzem, hogy tanulok. Bár most éppen nyuladzani vonulok. *(Kibiceg)*

NYAKTEKERCS Ez a kázus... Nyúlhámozás... Meg az eltűnt korona... Gazda kéne, meg vasvilla. A kapura rendes lakat... Újra rakni a kazlakat...

Pepás Pesta *visszaereszkedik a helyére*

GÖRGEY Se Kudelka, se az Imre.

NYAKTEKERCS Pedig földni

GÖRGEY Bizony földni...

NYAKTEKERCS ... kéne a tetőt. A zsidólyt legfent legelőbb...

GÖRGEY Aztán meg legeltetni, azt is kellene: gondozni a legelőt.

NYAKTEKERCS Úgy gondútam... Mit szól hozzá, tén'suram?

GÖRGEY Mán mihe?

NYAKTEKERCS Hát...

GÖRGEY Nem biza.

NYAKTEKERCS Hát, megkérném...

GÖRGEY Engöm?

NYAKTEKERCS A kezét.

GÖRGEY Az enyimét!

NYAKTEKERCS Szeretem.

GÖRGEY Öreg vagyok... Engöm?! Ember!

NYAKTEKERCS Margitot.

GÖRGEY Ja, hogy ötlet!

NYAKTEKERCS Azt lehet.

NYAKTEKERCS Hogyan látja, van-e sanszom? Van értelme szerenadni?

GÖRGEY Hát...

NYAKTEKERCS Éjzenélni, permetélni? Vagy kerüljem a kosarat? Mondja bátran! Állni fogom a sarat.

GÖRGEY Hát...

NYAKTEKERCS *(kibiceg)* Lekezena nyugodt erő,

amit csak tud, adja elő - legyen bármilyen. Próbáljon meg várni... Hiszen még oly fiatal... Várni kell és nem félni - - -

NYAKTEKERCS Várni, félni?! Ne ösmerne? Katonáék megtanultam, mitől férfi lesz a férfi!

GÖRGEY Én azt hiszem, Pántlikának igaza leend...

NYAKTEKERCS Mit kerül kend, tegye elém!

GÖRGEY *(kivágja)* Margit szíve Rézeleje!

NYAKTEKERCS *(sóbálvánnyá mered)* Nyugodt vagyok.

GÖRGEY Tudom... Erős.

NYAKTEKERCS Ááááááá! *(Kiveti magát a hóviharba)*

Görgy a Petőfi-képhez lép. Gyanakodva méregeti. De Petőfi nem reagál. Görgy letelepszik. Ráborul az asztalra. Elalszik. Lassan elsötétül a szin. Csak a Sztalin-kép szemé világít. Sztalin Jóska érkezik. Kezében zseb-lámpa. Minden zugba bevilágít

KOSLAPICKA	Nekem mondja? Férfierőm ősforrása oly duzzadó, oly... lankadatlan tüzes katlan, hogy... itt, e tájon, itt e kies rónaságon párja sincs! Szó se róla: ritka kincs!	GÖRGEY	Ki védi, óvja zord hidegbe, ha az anyja nincs mellette?	KUDELKÁNÉ	Itt maradtam, mint az ujjam, Pántlika.	
GÖRGEY	(egy női hajfonatot húz elő a szíve fölül)	KOSLAPICKA	Majd, ha fázik, visszagyn!	PÁNTLIKA (átöleli Kudelkánét)	Jaj, istenem, bocsásson meg bolond számnak! Folyton- folyvást csak fecseg! Mindenekről ő tehet!	
KOSLAPICKA	Ah, ez a tincs... Az Ő tincse. Ily tincs nincs több. Szívem kincse! Egy angyalé, ki itt jár köztünk, lenn a földön - az én édes tubicám! (Négykézlábra ereszkedik, Rózsás talpán rozsmaring ring,	KOSLAPICKA	Míg a lelke - - - Mér' ne lelné rája nyomba? Hisz az imént itt lődörgött, nem vihette el az ördög!	KUDELKÁNÉ	Te buta lány, nem okoltam - - - Rézelejről én locsogtam Hitler úrnak, hogy láttam őket, hogy hová bújtak, Izsák urat, meg a többit! Szegény Sárát - - -	
Az ajtóban Kudelkáné jelenik meg		KUDELKÁNÉ	Kend meg osztán kirül dörög? Hogyhogy kirül? Senki másrúl, egykomámrúl... Rézelejrül? Nyaktekercsrül. Jézus isten! Ez nem lehet igaz!	Pántlika zokogva borul Kudelkáné vállára. Vastüdő szalad be, kezében a lapokkal		
	szagos müge - három színű tulipán. Amerre jár, nyomaira csókmadár száll, csipegetni harmatát... (Csipeget) Csipp-csipp! Csipp-csipp! Csipp -	KOSLAPICKA	Érti mán kend, hol hibádzik? GÖRGEY (sóhajtv)	KUDELKÁNÉ	Niel Armstrong a Holdra lépett! Az Auróra lövi már a Téli Palotát! Hatháromra vertük otthon Angliát. A telefonnál Batu kán! (Kiszalad, még sokáig hal-latszik távolodó hangja)	VASTÜDŐ
KUDELKÁNÉ	Hát maga meg mit csinál!?	KUDELKÁNÉ	Hogy hiányzik, mily üres a fogadó... Künn pustol a hó! Minden fagyott - - - Mind elhagyott. Az uram, a fiam, most a lányom. Hideg szél jár a tanyámon...	KUDELKÁNÉ	Jóságos ég, mi lesz még itt!	
KOSLAPICKA	Kudelkáné, adja nekem a kezeit!	PÁNTLIKA (jön)	Nem lelem. Tüvé tettem érte mindent: erdőt, mezőt, ágat- bogot. Zsombékokat, réteket meg lápokat. Eget-poklot mind bejártam, de nem találtam meg sehol.	PÁNTLIKA (zokogva)	Margit issza mind a kárát! Hogy segítsek baján néki?! Kútba ugrok, lúgot iszok, eret vágok magamon!	
KUDELKÁNÉ	Hová tette kend az eszít?!	KUDELKÁNÉ	Te szegény lány, nem nyugodhatsz - - - bánt a lelkiösmeret!	KUDELKÁNÉ	Ó, te szegény árva lélek...	
KOSLAPICKA	Margit eltűnt! Mit adja itt kendermagos kokasát?!	PÁNTLIKA	Engem?!	PANTLIKA	Tudom én, hogy mit beszélek! Minek élek, mit remélek? Miért kellek én ide?!	
KOSLAPICKA	Keresi a koronát... Izgatott volt, oly szomorú - - -	KUDELKÁNÉ	Bántsa ütlet! Ilyet tenni nem lehet - - - Szíve arról nem tehet.			
GÖRGEY	Lrtá nekem, mily mély a bú, mely emészti, rágja, de egy lyáynak legyen gátja, ha legényit sorsa bántja. Kalapálja...	PÁNTLIKA	Lenyelni egy levelet!			
KOSLAPICKA	Kalapálja?! Hájszen csak Marcit látnám, Hevesen!	KUDELKÁNÉ	Pántlika, te kevered! Margit elment, azt hittem, hogy teveled.			
KUDELKÁNÉ	Szegény lányom, szánom-bánom tettemet!	PÁNTLIKA	A kisasszony! Megszaladt?!			

Egymás után bújnak elő a kíváncsiskodók. Először két amerikai hölgy érkezik, majd a Csínomok bukkannak fel, és nyomban táncol-ni kezdenek. Most nem énekelnek - némán bokáznak, drámaian hajladoznak, mintegy táncos illusztrációját adva Pántlika belső, mély fájdalomának, míg csak meg nem érkezik Kortsmageöz, és egy dühös mozdulattal le nem állítja őket. Akkor a két Csínom sértődötten és villámgyorsan távozik, William Hanna és Joseph Barbara nagybánatára. Ferenc József is megérkezik. Később István király és Gellért püspök. Azután Szamuely feje jelenik meg az ajtóban. Megjön Baromarc, és végül Nyaktekercs is

Elárultam,
tönkretettem
mindent, amit
csak szerettem,
beszenyeztem,
összezúztam és
lehúztam
magamhoz, le a
mélybe,
a bűzös sárba
a mocsárba - - -
Pántlika!
Kicsi lányka - - -
Hogy gyűlölöm
Ady Endrét!
Itten mindent!
Ezt a házat! Ezt
a tájat!
Ezt a mesét!
Ezt az egészt!
A délibábos
magyar pusztát!
És a személyt,
aki
kitalált a,
hogyan
gyűlölöm kell
magam' is!

KUDELKÁNÉ
KOSLAPICKA
PÁNTLIKA

*Pántlika szavait végleg elnyomja saját feltörő
zokogása. Kudelkáné vigasztaló szavakat
suttog, biztatóan simogatja a lány rázkódó
vállait*

KUDELKÁNÉ Jól van te, lány.
Ríj csak, lelkem...
PÁNTLIKA Nincs már semmi,
mit remélek?...
Minek élek?...
KUDELKÁNÉ Ríni, ríni...
Hogy tisztuljon
a lélek...

*Kint pisztolylövés dörren. Pepás felpattan a
helyéről*

(Felsikolt)
Imre!
Kisfiam!

*Kudelkáné és Pepás Pesta lélekszakadva ro-
hanvást eltűnik a középső ajtó mögött*

KUDELKÁNÉ (kétségbeesve, zokogva
vissza)

Jaj, mit tettél,
drága kincsem!
Szemem fénye,
édes szentem,
mindenem!
Jaj!
Nincs már nékem,
miért félnem! Miért
élnem, mit
remélnem! Jaj,
Máriám, mér'
engedted - fiad vért
megszenvetted,
ennél nincsen
semmi, ami
fájjon jobban e
világon.
Jaj, Mária,
Magyarok

Nagymama,
ki tudhatná
nálad jobban, az
anyaszív
hogyan roppan,
Kínok Kínja
benne dobban...
Jaj, Mária,
ne hagyj el!

*Földre hull a Sztalin-kép, és csörömpölve
darabjaira hullik*

HARMADIK FELVONÁS

*A sötétben az Egmont-nyitány zenéje, ké-
sőbb gépfegyverropogás, majd mindkettő
egyszerre hallik. A rádióból felhangzik Nagy
Imre hangja: „Csapataink harcban állnak...”*

VASTÜDŐ (kintről)

Batu kán
a telefonnál!
A török császár
Eger alatt!
A művelt világ
Szueza figyelt!
Hruscsov cipője
az ENSZ-be jár!

*Mindent elnyel a gépfegyverek ropogása,
meg a tankok lánctalpainak közeledő, majd
távolodó csikorgása. Csend.*

*Kalapácsolás hallik. Mintha koporsófedele-
t szegeznének az utolsó út előtt.
Megvilágosodik a szín.
Ferenc József az utolsó „simításokat” végzi a
nagy Petőfi-képeretben. Szulejmán szende-
reg, Pepás egyenes derékkal ül a régi strá-
zsán. Görgey magába roskadtan figyeli Fe-
renc Józsefet. A konyhában Pántlika gyertyát
helyez az ablakba. Ő is, akárcsak mindenki
ugyanabban az öltözékben van, mint koráb-
ban volt, de míg a többiek nem változtak, ad-
dig a leány hamvasságával alaposan elbánt
az idő*

PÁNTLIKA

Lobog kis gyertya!
Meg nem árthat
ennyi kis fény tán a
világnak. Odakint
szörnyű nagy a
kétség, odakint
szörnyű a sötétség.
Odakint szörnyű
vaksötétben
sirály sikoltoz...

*Odakintről sirállyalás hallik. Pántlika ré-
mülten hallgatózik*

Vércse vijjog...

*Odakintről vércsevijjogás hallik. Pántlika sá-
padtan fülel*

Bagoly huhog...

*Odakintről bagolyhuhogás hallik. Pántlika
dermedten rebegi*

Kóbor eb szűkül...

*Odakint felhangzik a kóbor eb szűkülése.
Pántlika jegesen*

Odakint valami
nagy titkot
rejteget a
sötét világ...
(Holtra váltan borzong)
Jó lesz mormolni
szaporábban
a szent szolozsmát,
bibliát.

*Pántlika eltűnik a kamra mélyén. A bejárati
ajtóban Baromarc jelenik meg. Zavartan
toporog, lóbálja a nyúzott nyulat*

BAROMARC Kitartás! Senki

sem vesz róla tudomást

Aggyon isten...

*Ferenc József az utolsó szegekkel van elfog-
lalva, Görgey a már megismert Petőfi-pipával
bíbelődik. Baromarc gyorsan az asztalra he-
lyezi a nyulat, és szemmel láthatóan meg-
könnyebbül*

Bort meg bűzát!
Békességet...
(Újra magához veszi
a nyulat. Téblábol)
Szamuely
ezt izente...
(Megint leteszi a nyulat)
Ippog pakolt
sebtibe...
(Óvatosan felveszi a nyulat.
Körülnéz)
Nincsen itten
senkise?...
(Az asztalra hajítja a nyulat,
de még ugyanazzal a
mozdulattal érte is nyúl)
Nem bírom én
eztet látni!
Legyen bármi,
csak vért
ne kelljen
kipórázni!

*Keresi a helyét, majd ledobja a nyulat a lép-
csőre. Szemmel láthatóan nagy kő esik le a
szívéről. Kihúzza magát. Peckesen parádézik
az ivóban. Megáll a „kis” kép előtt, amely már
Szélasit ábrázolja*

Nemzetünknek
szép virága,
hív reménye,
Isten kivont
kelevéze,
a legnagyobbak
tejtestvére,
sudár nyárfa!
Hungaristák,
darutollak
nagy vezíre!
Megroppant a
faj gerince!
Úgy lett minden,
ahogy mondtad:
csülkös tótok,

hegyi mócok
vérmes rácsok -
Isten homlokán
a ráncok -
martaléka a
magyar. Csak a
zsidrák
meg a bolsi -
egyik kutya,
másik eb. Nekik
bezzeg,
minta füst az
életük,
csupa tüll,
meg brill,
szagosító,
akár egy tó
andalító
fodrain az éji
lepkék buja
tánca.
S míg büszke
turulunkat
gyötri lánca,
addig ezek
vircsaftolnak,
tivornyáznak
büntetlenül.

GÖRGEY Mit tirádál
meg gőzöl kend
szüntelen? Ha
már itt van,
jobban tenné,
ha valami
hasznát venné!

*Görgey és Ferenc József felállítják az újra ke-
retezett Petőfi-képei. Nyoma sincs a néhai
kópé költőnek, egy szomorú, kiábrándult arcú
férfit ábrázol a festmény*

BAROMARC Hozzám beszél?
GÖRGEY Hát ki mászó!
BAROMARC És hol marad
a titulus?
GÖRGEY Hogy mi kéne?
BAROMARC Több tisztelet
meg alázat!
Szégyen és
gyalázat, hogy
hangjában
egyiknek sincs
nyoma se!
GÖRGEY Fogja már kend,
ne ízélkedjen - - -
BAROMARC Berúgódott,
hogyan ily merészen - - -
GÖRGEY (*legyez a homloka előtt*)
Semmi részen
nincs panasz?...
BAROMARC Felhánytam én
magának
Világost?
Emlégettem
Kossuth Lajost?
GÖRGEY Mi az, beszél a
sár?
Vagy én
rosszul hallanék?
BAROMARC Ezt még egyszer
meg ne merje...
GÖRGEY Úgy gondolja?
BAROMARC Nincs magának
kurázsija...

GÖRGEY Mérget azér' ne
vegyen rá
billogul.

BAROMARC Billogul?
GÖRGEY Billogul.

*Baromarc kakaskodva Görgey elé áll. Szinte
összeér az orruk*

BAROMARC (*fenyegetően*)
Szóval billogul...
GÖRGEY Valahogy úgy.
BAROMARC (*a fogai között*)
Kend a Császári
és Királyi
Magyar Póstarul
beszél?!
GÖRGEY Inspiciál?
Vagy tán vegzál?
BAROMARC A dolgom végzem!
GÖRGEY Na, fenét!
BAROMARC Védem fajom
becsületét!
GÖRGEY Kendre még itt
büszkék
lesznek...
BAROMARC S hogyha véle
csúfúl tesznek,
vélem gyűlik
meg bajuk!
GÖRGEY Kend egy postás.
Az a dolga...
BAROMARC Nemzet-
vezető!
GÖRGEY Hja, akkor más...
Egészen más a nő
fekvése...
BAROMARC Szittyta táltos!
Sámán! Lófó!
Magyar Mogul!
Ha így boldogul
szíve rajta...
(*Elfordul Baromarc-tól*)
Na, ketten kell hogy
megpróbáljuk,
Sándort vissza, azt
hiszem...
BAROMARC (*fogcsikorgatva*) Ezt
megbánja!
Lépe, mája.
E nemzet nem
fog térden állva
sunnyin sunyni,
szoknya mögé
bujdokolni,
mint maga
meg az Imre, kirül
mindenkünk azt
hihetta
hogy a fronton
harcol, a muszkát
verí, közbe meg - - -
GÖRGEY Imre halott.
Erre kérem
tekintettel - - -
BAROMARC Az ágy alatt volt,
tisztelettel!
Gyáván kushadott - - -
FERENC JÓZSEF Bujkált szegény fiú, és
szenvedett.
BAROMARC Reszketett! Mint
nyárlevél,
ha őszi szél - - -

GÖRGEY Ember! Hisz
halotról beszél!
BAROMARC Annyit mondok: mi
nem vagyunk ám
oly bolondok!
Aggastyánok meg
terhesek
mindenkoron
kivételek!

*Baromarc elviharzik. Görgey és Ferenc Jó-
zsef visszaemeli a Petőfi-képet a helyére.
Pántlika jön be. Kezében szalmacsokor, sze-
meiben félszeg zavarodottság*

PÁNTLIKA Künn dühöng a
jeges ár.
Vilniusban meg a
cár gyilkolássza a
népeket. Értük
ejtek könnyeket.
Szétrepesztik
a szívemet...
Hullva hullnak -
csöpp a csöppre...
Mit beszélek,
jaj, bocsánat!
Nem látták-e a
mátkámat,
Ady Endrét, a
poétát -
hiszen tudják...
Ma. eljő értem,
felkészültem!
Kézfogó lesz,
úgy bizony...
FERENC JÓZSEF Hát maga? A doktor nem
azt mondta? - - -
GÖRGEY Kisasszonyka,
kedves...
Jobb lenne, ha
lepihenne...
PÁNTLIKA Nyikordult az ajtó,
és csapódott...
GÖRGEY Fordult fenn az
ércakas, az
hallhatódt...
PÁNTLIKA Hallottam,
ahogy beszélnek...
FERENC JÓZSEF Csak mi ketten... Hogy mi
tévők legyünk... Levenni még csak-csak
valahogy, de tudja visszatenni! Visszállíta-
ni az eredeti helyére egy ilyen képet, egy
ilyen nemzeti ereklyét! Az kérem, már nem
valami könnyű feladat...
PÁNTLIKA Csaholt künn,
a Burkus is...
GÖRGEY Magyar az is,
joga van!
PÁNTLIKA Láttam, hogy jön
át a pusztán!
Ázva-fázva,
kalapjába,
gallérijába rejtve
arcát! Hallják?
Nyitja már a
kertkaput!
(*Az ablakhoz szalad.
Kifelé tekinget*)
GÖRGEY Hallucinál!
Amit lát, az nem igaz!

FERENC JÓZSEF Hiszen lázas! Pántlika, higgyen nekünk... Mi csak jót akarunk magának...

PÁNTLIKA De ha egyszer látom, hallom lépteit!

GÖRGEY Az én szemeim már kit: nem láttak? Petőfit, Sztalint, Hitlert, Kecskelábot meg a fiát - - -

FERENC JÓZSEF Meg az egész Bibliát!
GÖRGEY Nem mondanám! Láttam őket!

Holott tudom, mind halott.

PÁNTLIKA Ördögbűrfű, azt kell inni, az lenyom legott.

FERENC JÓZSEF Na, látja... Hisz tudja azt maga is, hogy mi ilyenkor a teendő...

Kinről lépések zaja hallik. Midannyiójukban meghül a vér

PÁNTLIKA Ezt csak hallják, kigyelmedék!

GÖRGEY *(elhűlve)* Hátén hallám... Mit tagadék...

FERENC JÓZSEF *(az ablakhoz megy. Kinéz)* Semmit se látni. Mint a szurok...

A lépések egyre közelednek

PÁNTLIKA Minden lépte, rím, a rímre! Hallják? Ugye hallják?!

GÖRGEY *(borzongva)* Ezek paták, nem is lábak. Az ördög jár így, senki más!

FERENC JÓZSEF *(még mindig az ablaknál)* Sehol egy csillag... A toldat fekete fellegek takarják... Hiába meregetem a szemem!

Nyikorogva kinyílik az ajtó. Nyaktekerics áll a küszöbön. Döbbenet bámulják

NYAKTEKERICS Hát maguk? Ki vagyok én? Tán Belzebub? Vagy Habakukk?

Pántlika kétségbeesetten szalad a kamrába

GÖRGEY *(elsőnek ocsúdva)* Szegénykében tótágasra áll a lélek...

FERENC JÓZSEF *(lekászálódik az ablakból)* Vizionált... És már-már én is láttam, amit ő látott... Szinte hihetetlen, de kezdtem látni... hogy jön... hogy nyitja a kertkaput...

NYAKTEKERICS De hát jöttem, itten állok! Ihol 'la!

FERENC JÓZSEF Nem maga!
NYAKTEKERICS Hát kűmeg?!

FERENC JÓZSEF *(tépelőds után)* Bizonyos Ady.

NYAKTEKERICS Kend is kezdi már, mint ezek? A cájtung szerint már az eget bombázza a muszka, az amik a Holdba' járnak. Maguk meg itt csak várnak, várva várnak, bámulásznak - - -

GÖRGEY Itt barátom, holt lelkek tanyáznak.

FERENC JÓZSEF Az az igazság, hogy én még nem láttam! Csak majdnem hogy láttam... Szóval, hogy kezdtem látni... Valami olyan gomolygó, árnyszerű valamit... gomolyogni felém...

GÖRGEY Az még semmi, látta volna, amit én! Sándort, Sztalint, Hitlert, Kecskelábot, Ferenc Jóskát

Ferenc József csodálkozva körülnéz

meg a fiút, Rézelejt! Aztán láttam magyar bakát, egy tengernyit a Don felé menetelni!

NYAKTEKERICS Ugyan, ugyan...
GÖRGEY És hallottam énekelni:

„Hull a pelyhes fehér hó...”

A Duna-parton!
NYAKTEKERICS Rég vót az mán, meg tán nem is.

GÖRGEY De én láttam! Mezítelen nőket állni és golyóra várni. Várva a hulló hóba', mint megannyi piros rózsa. Aztán meg le-hullni sporra, le a jeges árba', le a zajló vén Dunába...

Az emeleten felcsendülnek a Kék Duna-ke-ringő halhatatlan melódiái

FERENC JÓZSEF A hölgyek... Nem mondom, az amerikaiak aztán tudnak élni...

GÖRGEY „Hull a pelyhes fehér hó...”

NYAKTEKERICS Ugyan, apó...
GÖRGEY Igenis! Én még most is látom, hallom a zord téli fagyba', ahogy

karon ülő gyermekének fülébe vacogja: „Ne félj, kicsim, itt vagyok... Ne félj, kicsim, nem bánt senki... Nem bánt senki...”

Az emeletről, nevetésekkel elegyedve megint leszűrődnek a valcer hangjai

FERENC JÓZSEF *Pezsgő, orosz kaviár... Ez a szabadság! Ez ám!*

GÖRGEY „Hull a pelyhes fehér hó...” Nem is hallta, fedetlen szemérmén, hogy röhög a tahó.

Egy pillanatra megint telerősödik a keringő. A lépcsőn William Hanna jelenik meg. Kezében utazótáska

Ők látták csak ketten, az anya meg a gyermek, ahogy a dermedt decemberi égen, az alvó Pest felett, nagykabátban szépen, szép kövér nagyívben elhúzott az Isten.

William Hanna kétségbeesetten felsikolt. Kezéből földre hull a táská. Iszonyodva mered a lábai előtt heverő nyúlra

WILLIAM HANNA Barbárok!

A hisztérikusan sikoltozó William Hanna mögött megjelenik Joseph Barbara. Elragadtatva szemléli a nyulat. Nyomában Csinom Palkó és Csinom Jankó poggyásszal

J. BARBARA Butiful!
WILLIAM HANNA Barbara!
J. BARBARA Ez a vadság! Ez az ősi ösztönvilág!
WILLIAM HANNA Ahh!
J. BARBARA Maguk tényleg nyersen eszik a nyulat?

NYAKTEKERICS Hová gondol kend, asszonyság! Csak valaki itt feledte...

J. BARBARA „Csak valaki itt feledte...” Mint régen nálunk, a rézbőrűek! Milyen nemes, és milyen egyszerű! „Csak valaki itt feledte...” Hát nem butiful?!

WILLIAM HANNA Help! Help! *(Elalél!)*

J. BARBARA A Nyugat lánya! Mintha legalábbis ő nem a Síp utcában nőtt volna fel! *(Dúdol)* „Debrecenbe kéne menni... Pulykakakast kéne venni... Vigyázz, kocsis, lyukas a kas...” Na, hozzon már valaki egy pohár *watert*, vagy hogy is mondják errefelé a vizet?

KORTSMAGEÓZ Víz.

J. BARBARA Azt, azt! Vízet. Hozza már? Még a végén lekéssük nekem a kompot...

NYAKTEKERCS Azt én osztán

alig hinném!
Pihen az mán,
kikötötték...

Kivágódik a bejárati ajtó. Koslapicka tódul be rajt

KOSLAPICKA

Ki a magyar,
ha én nem?!
(Vérben forgó szemekkel fújtat)
Elibém áll,
reményelem!
(Nagyokat dobant a lábával)
Na, hol a farba?!
Hadd billentsem
végre - - -

KUDELKÁNÉ (a középső ajtóban feltűnik)

Mit bög itt kend,
Koslapicka?!
Mér' nem nyugszik
a laposba'?

J. BARBARA Ez a brutális nyers erő! Ez a temperális szexus! Mint valami gőzbika!

KOSLAPICKA (leforrázva)

Átaljába'
Én mán csak úgy...

J. BARBARA

Ez butifuli!

KUDELKÁNÉ

Na, gőzbika,
akkor fújjon
meg robojjon!
Hozzon vizet
sebtibe!

Koslapicka hanyatt-homlok csörtetne a konyhába, de Kortsmageőz és a két Csínom megelőzi. István király és Gellért püspök a magatehetetlen II. Lajost cipelik be. William Hanna mellé fektetik

ISTVÁN KIRÁLY A korona sehol... mintha csak a föld nyelte volna el. Csak öt találtuk kinn a parton... Csontig átfagyott.

GELLÉRT PÜSPÖK Kutyabaja sem lesz... Erre mérget vehetsz...

GÖRGEY (butykost húz elő)

A Nagy Téli
Hadjárat
során - - -

Italt csöpögtetnek a sisakrostély mögé

ISTVÁN KIRÁLY Ez még egyszer belefullad... Bizony isten, az az érzésem, hogy ebből még baj lesz...

GELLÉRT PÜSPÖK Nefejejtsd el, hogy a piásoknak saját védőszentjük van - mi

ISTVÁN KIRÁLY (elgondolkodva, minden felhang nélkül) Igen, atyám.

William Hanna magához tér. Körbetekint, majd a páncélos vitézre pillant

WILLIAM HANNA (haloványan) Hol vagyok?

J. BARBARA Az otthon zöld fűvén, my dear... Magyarországon.

WILLIAM HANNA És ki ez?

ISTVÁN KIRÁLY II. Lajos, az ifjú király.

WILLIAM HANNA Jézusatyám!
(Vissza-hanyatlík)

J. BARBARA Hozzák már azt a vizet?

Csínom Palkó és Jankó tánc lépésekkel hoz egy-egy pohár vizet

Time is monay, uraim! Meg fogják tanulni... ISTVÁN KIRÁLY (Gellért püspökhöz) Azt hiszem, a Csínomék megfogták az isten lábát...

GELLÉRT PÜSPÖK (István királyhoz) Ha nem a lábát, akkor egy másik testrészét...

Összenevetnek.

A két Csínom mögött lemaradva megérkezik Kortsmageőz is a pohár vízzel. Vereségét látva szórakozottan megvonja a vállát

KORTSMAGEŐZ Tanulni, tanulni, tanulni...

(Fenékig üríti a poharat)

J. BARBARA (megitatja William Hannát) Mit pakolod itt magad, baby... Ez nem Las Vegas! A végén még itt ragadunk miattad, édesem!

William Hanna izmaiba mintha elektromos áramot vezettek volna. Felpattan a földről, és kiveti magát az ajtón. Joseph Barbara utána ered

J. BARBARA Hanna! Hanna! Várj!

Palkó és Jankó felkapkodják a poggyászt, és a hölgyek után vetik magukat. Jankó még visszatáncol és Kortsmageőz bosszantására az orra előtt bokázik, csak ezután ered újra Palkó nyomába

KORTSMAGEŐZ Ezek az amerikai libák! Kész csódtömeg...

ISTVÁN KIRÁLY Savanyú a szőlő... igaz?

KORTSMAGEŐZ Több is vészett Mohácsnál. Tenéked magyarázzam? (Metsző gúnynyal) István, a király.

GELLÉRT PÜSPÖK Bizony, bizony... nehezen mennek a dolgok... Előre. Nem igaz?

KORTSMAGEŐZ Miért nem a koronát kerestek inkább? Mészáros elvtárs elég nagy állat ahhoz, hogy kiszorítsa belőletek a szuszt...

GELLÉRT PÜSPÖK És azt te honnan tudod, édes Palikám?

ISTVÁN KIRÁLY Elvtárs!

GELLÉRT PÜSPÖK Édes Palikám... elvtárs.

KORTSMAGEŐZ Hát mi másért enné ide a fene? Megmondanátok?

ISTVÁN KIRÁLY Hát nem is tudom...

GELLÉRT PÜSPÖK (István királyhoz) Talán a

Főkönyv... Az nem lehet?...

KORTSMAGEŐZ Mi van a Főkönyvvel?

ISTVÁN KIRÁLY (Gellért püspökhöz) Nem... azt azért nem hinném...

KORTSMAGEŐZ Mi van a Főkönyvvel?

ISTVÁN KIRÁLY Azt már azért én sem...

GELLÉRT PÜSPÖK (István királyhoz) Hátha mégis... A Főkönyvben mindig lehetnek olyan tételek, amelyek nem lennének oda valók, és mégis ott vannak...

ISTVÁN KIRÁLY Gondolod?

GELLÉRT PÜSPÖK (sokat sejtetően)

Hááát... KORTSMAGEŐZ (ingerülten) - Mi van a

Főkönyvvel? (Rohan az emeletre) Mi a fenét hordtok ti itt össze?!

Az eddig békésen bóbiskoló II. Szulejmán Kortsmageőz nyomába ered. Mindenki döbbenet figyel a jelenést

GÖRGEY Még mondjátok, hogy nincsenek délibábok?...

Ferenc József követi Kortsmageőzt meg a hirtelen magához tért török császárt. Lépések hallatszanak. Mindenki rémülten fülel

Temetetlen
holtak, kik
nem lelhetik
nyugtukat...

István király és Gellért püspök ölbe kapja II. Lajost és Ferenc József segítségével felcipel a lépcsőn. Lábaik alól Kudelkáné még az utolsó pillanatban ijedten kiment a nyulat. Pántlika lélekszakadva szalad be

PÁNTLIKA Hallga! Hallga!

Meglátva a többiek arcát, megtorpan és némán várakozik. Elsőnek Sztalin lép be. Kezében revolverrel fenyegetően megáll az ajtó egyik oldalán. Ezután az SS-egyenesruhás Hitler érkezik. Kesztyűs ujjait derekán, elegáns zubbonya övébe fűzve, büszke tartással nyilaskarszalaggal áll meg a be(ki)járat másik oldalán. Néhány másodperc múlva nyilaskarszalaggal berobog Baromarc. Pöffeszkedve ellépked a csodálkozók előtt. Pántlika Baromarc felé szalad

SZTALIN (ráüvölt) Sztoj!

Pántlika lábai földbe gyökereznek. Baromarc megáll Görgey előtt. Farkaszemet néz vele

BAROMARC Esmereg-e még, papa? Meg billogul?

Görgeynek a szeme sem rebben

No, esmereg-e?

PÁNTLIKA (tétován Baromarc felé mozdul) A levelem - - -

BAROMARC (anéklkül, hogy egyetlen pillanatra is elfordulna a tábornoktól, ráüvölt a lányra)

Maradot!

Görgey arca nem rezdül. Katonásan állja Baromarc tekintetét. Hűvös méltósággal túri, hogy Baromarc legyezzen a homloka előtt

GÖRGEY No, hadd halljam, billogul? Valahogy úgy... Mondtam, hogy még sokra viszi...

BAROMARC Jól van, öreg, lesz még hozzád pár szavam. (Levelet húz elő. Körülnéz)

PÁNTLIKA (bátortalanul)

Itten vala...
Ady Endre
menyasszonya...

Baromarc lesújtó pillantással méri végig Pántlikát, és Nyaktekercs felé nyújtja a levelet

NYAKTEKERCS Nekem írt a nagy poéta...?!

(Átveszi a borítékot. Értetlenül forgatja) Sasmadár...?

KOSLAPICKA A fenébe, ezzel ne játszl!

Koslapicka a levél után nyúl, de Pántlika megelőzi, és kikapja Nyaktekercs kezéből. Megmámorosodva forog a szíve fölé szorított papirossal

PÁNTLIKA Héja az, Héja madár! Nekem ő jár!

KUDELKÁNÉ PÁNTLIKA Pántlika! Nekem írta! Héja nász az avaron...

Sztalin a levegőbe lő

KUDELKÁNÉ Jaj, Pántlika! *(Kíragadja Pántlika kezéből a levelet)* E levélke nem a tiéd! Kicsi lelke, nem teneked hozta a Posta! *(kellő nyomatékka!)* A Nemzetvezető! Nem érthető?

Kudelkáné mintegy Baromarc sugallatára megismétli az iménti kijelentést

KUDELKÁNÉ *(csodálkozva)* Nem érthető? E levélkét nem neked hozta a *(Elgondolkodva)* Nemzetvezető.

BAROMARC Brávó, Kudelkáné! Brávó! *(Hitlerhez fordulva)* Hogy is mondaná a mi Dúcsénk? Bravisszimó!

HITLER BAROMARC Ez az! Bravisszimó, Kudelkáné! Bravisszimó!

Hitler és Sztalin együtt tapsol Baromarcra. Kudelkáné ingerülten Nyaktekercs kezébe nyomja a borítékot

KUDELKÁNÉ Olvassa kend! Legyen már rend valahára végre - - - *(Felkapja a nyúzott nyulat, Pántlika kezébe nyomja)* Tedd a jégre!

Pántlika szaladna a nyúllal, de Sztalin útját állja

SZTALIN Agyin minut... *(Megmotozza a nyulat)* Az ördög sose alhatik... Ponyemájetye?

Pántlika sírva szalad a nyúllal a kamrába

BAROMARC *(Nyaktekercshez)* Ha olvasta, pucc meg paszta!

Nyaktekercs, mintha álomból ébredne, kibontja a levelet. Olvassa. Megtörti verejtékező homlokát

NYAKTEKERCS Sas-behívó... BAROMARC Megértette?

Nyaktekercs nagyot nyel, némán bólint

Mit diktál a becsülete?... A hazáé, a magáé...

KOSLAPICKA *(belepillant a levélbe. Bagadozva olvassa)* Nyi-ko-la-jev-ka...

BAROMARC A veres sátánt barlangjába' - - -

KOSLAPICKA *(elgondolkodva)* Don-kanyar... Hol van ott már Magyarország?!

BAROMARC Pizsok bolsi! Hogy képzeled!

KOSLAPICKA Én csak BAROMARC Ezér' bitó jár teneked!

KOSLAPICKA Én csak BAROMARC Most, amikor a szent haza élet-halál harcát víjja, s nagy bajába' fíjját híjja a csatába, ne csakozzon, maga barom!

KOSLAPICKA Bocsánat. BAROMARC Nincs bocsánat! Értve vagyok?! KOSLAPICKA *(bratyizik)* Hát mán hogy a rossebbe' ne lennél... *(Bátortalanul hozzátesz)* Egykomám...

Baromarc hosszasan figyelni Koslapickát. Egészen közel lép hozzá. Belebámul az arcába

BAROMARC Bratyizálsz? Sztalin testvér! SZTALIN *(előre lép egyet)* Partizánye?

BAROMARC Ez itten e?! *(Körbeszaglássza az egyre rémültebb Koslapickát)* Ez a trágya? Ganéjbánya?! Ez a bűzös lepedék? Most már aztán legyen elég! Ó, hát itt van maga is? KOSLAPICKA Ütet hagyja! Meg ne merje

SZTALIN *(pisztolyt fog Koslapickára)* Partizánye?! BAROMARC *(élel)* Legalábbis ha az lenne! De ez csak egy komámasszony szopókája! Egy dezertőr! Míg az ellen ellenünk tőr, künn a fronton a kaszás arat, addig ő szépen itthon, a spájzba' marad! Megbúvik a befőttek közt, ő a császár! Vesszején még ott a lép, rájárogat a koncorgó fehérnép... KOSLAPICKA BAROMARC!

KUDELKÁNÉ SZTALIN *(Koslapicka felé bök a revolverrel)* Partizánye?

BAROMARC Ááá, dehog... Egy kis munka jót tesz neki. SZTALIN Málénkij robot? BAROMARC Józanító friss levegő! Balalajka! Dal meg szűzhő! SZTALIN Ponyemájut: Amur, Léna, Baj káli-tó! Szibéria!

HITLER Arbeit macht frei! SZTALIN Mozsnaabitty! Nálunk nagyon jól bevált. HITLER Irigylem szép hazáját! Maguknál az ember, mint Wert...

Kíváncsian néz Sztalinra, Sztalin bólogat

SZTALIN Dá, dá! Mint Wert! HITLER Mint érték... HITLER Ja, já! Ahol érték, kezelik! SZTALIN *(összeüti a bokáját. Tiszteleg)* Szpassziba, Moj Adolf! HITLER *(tiszteleg, lendíti a karját)* Heil, Sztalin! Das ist natürlich, mon generál!

Néhány másodpercig tisztelegve állnak egymással szemben, majd újra elfoglalják őrhelyeiket a „Nagy Magyar Egérút” két oldalán

KUDELKÁNÉ Az én házamban BAROMARC Az én házamban Folytassa csak! KOSLAPICKA Nem állhatok garázdákat!

BAROMARC	Ellenben, a paráznákat - - - Folytassa csak!		a Sátán Bálján egyedül.	BAROMARC (<i>felháborodva</i>) De hát ez egy!...
		KUDELKÁNÉ	Miről beszél maga itten?	HITLER (<i>visszalép a szerepébe. Végigméri Görgeyt</i>) Elég elnyűtt emberanyag. (<i>Legyint</i>) Arra jó lesz, amire kell.
	<i>Kudelkáné folytatná, de Görgey megszólal</i>	BAROMARC	Az országról! A magyar sorsról! A hungarista gondolatról! Arról, hogy nemzetünknek élettér kell! Kudelkáné, felfogja ezt?!	SZTALIN (<i>durván felröhög, és megragadja Koslapickát</i>) Ahogy nekem ez itt! „Kis munkára.”
GÖRGEY	Ugyan hagyja, úgyse tudja...			KOSLAPICKA De hát én nem - - -
KUDELKÁNÉ	De hát mindent én se tűrök!	KUDELKÁNÉ (<i>roppant keserűen</i>)	Nálam jobban alig érti valaki...	SZTALIN (<i>megfenyegeti Koslapickát</i>) Jóvátétel! Az jár nekem! Azok után, amit tettem magukért...
GÖRGEY	Voltak itt már nagyobb zúrók...			HITLER Já, natürlích! Ami jár nekem, az jár magának!
BAROMARC	Jól van, öreg, hogy is hínak!			SZTALIN (<i>ingerülten Hitler felé fordul</i>) Ami nekem jár, az jár magának is. Így helyes ez, s nem amúgy.
GÖRGEY	Egy magyarnak nem kellene kétszer mondanom!	BAROMARC	Szittyva lélek nem tűr pányvát! Szabad, erős! Óriásnak született! Nem mint a törpe tótok, meg ezek a szőrös mócok, akik ezer éve csak a koronánkra ácsingóznak, arra sajog a foguk. (<i>Hitler felé bólint</i>) Mert megvan ám! És ezért a doktor úrnak örök hálával tartozom - - -	
BAROMARC (<i>tahó gúnyval</i>)	Gidófalvy, jól emlékszem!			<i>Hitler szabadkozva tárja szét a karját, és megöleli Sztalint</i>
GÖRGEY	Na de kérem!			BAROMARC Ha gondolják, indulhatnánk. <i>Sztalin és Hitler kibontakozik az ölelésből</i>
BAROMARC (<i>gúnyval</i>)	Zsidóbérenc! Wallenberg és körei!			
GÖRGEY	Te húgyagyú! Az én nevem Görgey!			HITLER Persze, persze, csak hát tudja, Herr Barom, az ember néha megmutatja...
BAROMARC	Attól függ, hogy honnan nézi! Különben is ezt e helyt már mintha mondta volna valaki!			SZTALIN ... hogy az örök harcba' még nem marta szívét szertesztét a druzsba. Rozsda. A rozsda.
GÖRGEY	Én mondtam volt egy postásnak, egy félnótásnak...	GÖRGEY	Hogy maga mekkora barom!	HITLER Azt mondta, hogy druzsba. SZTALIN (<i>ellenségesen</i>) Tán nem tudnám, hogy mit beszélek? Azt akarja mondani? Azt nem mondta senki sem. Hát akkor meg miket beszél összevissza, énnekem?
BAROMARC	Milyen hangon beszél velem? Gidófalvy - - -			
GÖRGEY (<i>teljesen kikelve magából</i>)	Görgey Artúr! Ez a nevem - - -	BAROMARC (<i>az öregre fogja a revolvert</i>)	Ha akarom... Én most magát...	
BAROMARC	Nem szeretem, ha valaki bolondnak néz, Gidófalvy...	GÖRGEY (<i>szembenéz Baromarccal</i>)	Krumplipuska?...	
	<i>Az agg Görgey nekiugrik Baromarcnak, de Hitler és Sztalin lefogja</i>	BAROMARC (<i>kibiztosítja a fegyvert</i>)	Úgy gondolja? Gidófalvy...	
GÖRGEY	Engedjenek! Nem tűrhetem, hogy a nevem! Becsületem...	GÖRGEY (<i>csöndesen, nagyon megfontoltan beszél, míg egy pillanatra sem veszi le a tekintetét Baromarcról</i>)	Gidófalvy?... Derék ember, nem ösmerem. Kemény legény - magyar hős - ahogy hallom. Én bevallom, szívemből respektolom.	
NYAKTEKERCS	Ebből elég!			
KOSLAPICKA	Elég, az ám!			HITLER
BAROMARC (<i>revolvert ránt. Sakkban tartja Koslapickát meg Nyaktekeresztet</i>)	Szegény hazám... Hogy vízzé vált itt a fájvér! Csak a tallér meg a gallér, csak az számít, a szittyaszív, a kacagány az nekik smafu! Nincs már tabu, nincs már sámán, csak Moloch van! Dá, dá! Moloch! Mindig azok...	BAROMARC (<i>megragadja Görgeyt és Hitler felé taszítja</i>)	Bemutatom Gidófalvy Lajos zászlóst, Hunniánk szégyenét...	SZTALIN Hát akkor meg miket beszél összevissza, énnekem? Ez nem az a hely! Nem lúvásár! Ez egy haza! Itt élnünk kell! Hogy keveri most ezt ide?! Búza közé mért hint konkolyt már megint?!
SZTALIN	Dá, dá! Moloch!			
BAROMARC	Magyarországon a paj'szos ármány tivornyázik	HITLER (<i>pillanatnyi habozás utána homlokához emeli a kezét. Tiszteleg Görgey előtt</i>)	Herr Lajos! Legyen ön vagy csak neve. Büszke lehet mind-kettejükre nemzete.	KUDELKÁNÉ Nem volt elég? Ezer éve errefelé patakomba

	ömlik a könny! Rétjeinken nem nő már más csak véráztatta vasvirág! Lelkeinkben titkos féreg foga rág...	KUDELKÁNÉ És az öreg? Görgey meg a sógora, Koslapicka! Velük s velünk mi legyen?!	beszélhetel! Isten ellen való vétkem, hogy tiltottam meg hessengettem egymás elől a két szívet...
BAROMARC	Csupa túlzás, pesszimitás! Kalamitás!	NYAKTEKERCS Értse már meg, Nem tehetem...	
GÖRGEY	Miket nem tud itt a postás!	KUDELKÁNÉ <i>(Nyaktekercs elé áll)</i> Mi lesz velünk, Nyaktekercs? A házzal,	<i>Kudelkáné egyre jobban magába roskad. Nyaktekercs lassan elindul kifelé</i>
BAROMARC	Kuss! <i>(Görgeyre veti magái</i>	e kis hazával... A kertjeinkkel... Mindent felver a gaz, a gyom, meg a dudva, Nyaktekercs!	Ezért az ostor, ezért a korbács, minden ütés, minden, ha büntetés...
HITLER <i>(eléáll)</i>	Gidófalvy úr az enyém! Nem engedem - - -	NYAKTEKERCS Hív a hazám...	
BAROMARC	Jól van! Rendben! Legalább ennyivel is kevesebb! <i>(Összeüti a bokáját)</i> Künn a síkon már felrivallt a szittyakúrt! Tünt századok felmorajl'nak de pirkad már a Szebb Jövő! Künn a Magyar Napkeltében, gyöngyharmatos mezeinkben testvéreink visszavijják nagyapáink ősi jussát, Árpád apánk birodalmát! S akkor majd, ahogy a nagy költő mondja: A magyar név megint szép lesz, méltó régi nagy híréhez!	KUDELKÁNÉ Nyikolajevka sose volt magyar! Meg akarják ölni! Kibelezni! Hát nem érti, Nyaktekercs!	
		NYAKTEKERCS El kell mennem... KUDELKÁNÉ Odadobják, mint egy koncot az oroszoknak, nehogy őket: tépje szét!	
		NYAKTEKERCS Indulnom kell... KUDELKÁNÉ Nem engedem! Nincs már senkim! Lyányom, fiam, mind halott!	
		NYAKTEKERCS <i>(dühösen hátralép)</i> Margitom egy zsidrancnak vetette - - -	
		KUDELKÁNÉ Ne beszéljen igy!	
		NYAKTEKERCS Egy horpadt mellyű bibsinek! KUDELKÁNÉ Nem engedem - - -	
GÖRGEY <i>(a Petőfi-kép felé fordul)</i>	Mit szól ehhez, Petrovics?	NYAKTEKERCS Én szerettem! S amíg élek, szeretem.	
<i>A Petőfi-kép (az ami) nem reagál</i>		KUDELKÁNÉ Épp ezért! NYAKTEKERCS Saját magát okolhatja, mindenért!	<i>VASTÜDŐ (beszálad. Kezében a friss lapok)</i> A Donnál ott vészett, a Második Magyar Hadsereg! A telefonnál Batu kán! <i>(Szétszórja az újságokat és kiszálad.</i> <i>A hangja még sokáig hallatszik)</i> ... odaveszett! a Második Magyar Hadsereg! A Donnál mind odaveszett... ... mind odaveszett! A telefonnál Batu kán!
BAROMARC	Kitartás!	KUDELKÁNÉ Margit lyányom választotta Rézelejt - - -	
<i>Baromarc kirohan. Hitler és Sztalin, magukkal vonszolva Görgeyt meg Koslapickát, követik. Nyaktekercs felhevülten indulna</i>		NYAKTEKERCS Ez nem igaz! Margit nagyon helyre lyány vót! Mit érdekelte út a bót?	
KUDELKÁNÉ	Legyen eszed, Nyaktekercs!	KUDELKÁNÉ Azt szerette, mérciskélni a cúkort meg a sót...	KUDELKÁNÉ Nincsen Isten! Vagy ha van, hát korkongyilus! Nem is csak egy. száz meg ezer! Tőle hemzseg a Nílus, a Szent... Mind az összes nagy folyam... Bűzös lehu, emberevő fertelem... Istenem...
NYAKTEKERCS	<i>(meglobogtatja a behívót)</i> Mit tegyek? Porszem vagyok én mindehhez!	NYAKTEKERCS Ez nem igaz! KUDELKÁNÉ De bizám! Margit lyányom Rézelejtbe béesett.	
KUDELKÁNÉ	Porból lesz a sár is! Gondolt erre, ha már másra nem tudott!?	NYAKTEKERCS Az nem lehet! Mindem mi baj, a zsidókból ered!	
NYAKTEKERCS	Kushadjak le, m i n t a . . - - - <i>(Hirtelen elhallgat)</i>	KUDELKÁNÉ Nyaktekercs! Te így nem	
KUDELKÁNÉ	Mint az Imre! Mondja szembe!		
NYAKTEKERCS	Hát igen...		

Pepás felemelkedik a helyéről, de visszaereszkedik, mert Pántlika jön be, kezében szegényes motyójával. Szomorúan álldogál

PÁNTLIKA Hall engemet, tén'sasszony? Izent értem...

KUDELKÁNÉ (nem néz fel. Összetörten ül a földön) Én nem üzentem... Nem is maga... Hát kicsoda? Ady Endre...
PÁNTLIKA (elcsigáztatott Pántlikára tekint) El kell mennem... Ady Endre?... Üzent...
PÁNTLIKA Amerikába kell lennem, ott van ő is... Talált munkát, meg mifene...
KUDELKÁNÉ Ady Endre...
PÁNTLIKA Azt izente: Repülj, drága kigalambom! Hussanj! Drága, szent madár! Ezt izente szó szerint... Hogy én vagyok az ő galambja... Szó szerint...
KUDELKÁNÉ Istenem...
PÁNTLIKA Hát köszönök mindent szépen... Ahogy rendje, módja van. (Lehajol Kudelkánéhoz, megöleli)
A jó szókat, nagy bajomban a vigasztalást... Meg miegyéb... Mindent szépen köszönök. (Felegyenesedik. Tétován álldogál Kudelkáné felett)
Indulnom kell... Aszongyák, hogy Amerika messzi van... (Indulna, de nem tud)
Azt is mondják, hogy szép ország, nem tudom... Nem is nagyon érdekel. Hogyha rút is, nekem szép lesz ott tartjuk a kézfogónk... (Téblábol)
Azt izente Ady Endre: Repülj drága Kigalambom! Hussanj! Drága szent madár!

Ezt izente szó szerint... (Szinte észrevétlenül elindul kifelé) Teccen tudni, talált munkát. Az én Bandim... Azt ígérte, megjavul...
KUDELKÁNÉ Ady Endre... Istenem...
PÁNTLIKA Én hiszek benne. Most már jó lesz, mint más ember... Ezt nem ígérte, de én tudom... A kedvemért, és mert szeret, Ady Endre megteszi... (El)
KUDELKÁNÉ (fáradtan feltápáskodik) Mint az ujjam... Úgy maradtam... Ez a sorsom... Ez van írva le nekem... (Körülnéz) Takaríthatok... (A konyhából vedret meg seprút hoz elő) Amióta eszem tudom ezt akarom: Egyszer végre rendet tenni, takarítani... Hát most végre tehetem... A kézfogó ismét elmarad. Tán máskor, vagy tán már soha... (Kiballag)

Kortsmageőz jön le a lépcsőn, mögötte Ferenc József kezében a magyar koronával

FERENC JÓZSEF Szebb, mint az eredeti... Szerénytelenség nélkül mondhatom...
KORTSMAGEŐZ Maga egy ezermester, egy valóságos varázsló!
FERENC JÓZSEF Ugyan, ugyan...
KORTSMAGEŐZ Egy varázsló! Ehhez ragaszkodom!
FERENC JÓZSEF Hát...
KORTSMAGEŐZ (átveszi a koronát) Valóságos mestermunka... Seckujedna...
FERENC JÓZSEF Azt azért talán mégsem...
KORTSMAGEŐZ Seckujedna! És punktum! István! István király!

István király jelenik meg. Mögötte Gellért püspök. Kortsmageőz háta mögé dugja a koronát

ISTVÁN KIRÁLY (bátortalanul) Mintha a nevemet hallottam volna...
KORTSMAGEŐZ Maga I. István, a magyarok királya?
ISTVÁN KIRÁLY Hallottál valamit? Ellenkezőt?

Kortsmageőz előhúzza a koronát

GELLÉRT PÜSPÖK. Uramatyám! Csak az Isten segíthetett, rajtunk!
KORTSMAGEŐZ (teátrálisan Ferenc József-re mutat) Ím! Itt áll előttem!
FERENC JÓZSEF Ez azért túlzás...
KORTSMAGEŐZ Csak ne szerénykedjék, Ferenc elvtárs, ne szerénykedjék! Magának elévülhetetlen érdemei vannak... (Ferenc József felé nyújtja a koronát) Magát illeti a jog... (István királyhoz) TÉRDRE!

István király térdre rogy

FERENC JÓZSEF (kezében a koronával) Mit csináljak vele?...
KORTSMAGEŐZ Húzza a fejére!
FERENC JÓZSEF Még sose csináltam olyat...
KORTSMAGEŐZ Gondoljon a dédjére.
FERENC JÓZSEF Hogyan, kérem?
KORTSMAGEŐZ A dédnagyapjára...
FERENC JÓZSEF Mit kell ilyenkor mondani?
KORTSMAGEŐZ (Gellért püspökhöz) Mit is kell ilyenkor mondani?

Gellért püspök tanácstalanul tárja szét karjait

Mondja azt... In nomine patris, et et spiritus sancti...
FERENC JÓZSEF In nomine patris, et filii, et spiritus sancti...
KORTSMAGEŐZ Szpirituuuusz... Mondja azt...
FERENC JÓZSEF Azt mondtam...
KORTSMAGEŐZ Azt mondta, hogy spirituuuusz!
FERENC JÓZSEF Azt hát...
KORTSMAGEŐZ De ne azt mondja! Mondja azt, hogy szpirituuuusz...
FERENC JÓZSEF Spirituuuuusz...
KORTSMAGEŐZ (fáradtan beletörődve) Ámen... Napok óta ezek a sorok járnak az eszemben: „Itt régik a bűnök, itt régik az átkok. S itt újak a bűnök, s itt újak az átkok.” Szép, nem?

Ferenc József a saját fejére teszi a koronát

„Itt régik a bűnök, itt régik az átkok. S itt újak a bűnök, s itt újak az átkok.” Szép. De kérdem én, mitől szépek ezek a sorok?... Attól, hogy igazak... az ám... (Kifelé fülel...) Halljátok? Mi ez?

A többiek a vállukat vonogatják

Mi lehet ez? Mintha...

Vágtató lovak nagyon távoli robaja hallik. Mindannyian kíváncsian az ablakokhoz szaladnak

Jézus!
A TATÁROK!

Hanyatt-homlok menekül mindenki. Kívül felrivallnak a harcispók, szilaj harci mének horkannak, nyerítenek, vágtatnak dübörögve, vad csatakiáltások harsannak. A tatár seregek előzőnlük a fogadót. Súlyos léptekkel Batu kán jön be. Komoran körbetekint. Meglátja az alvó Szulejmánt és Pepás Pestát

BATU KÁN Hol lennének *hát* azok a híres magyarok, he? (II. Szulejmán füléhez ha-
jo!) Magyarok! Hol vagytok hát, magya-
rok!

A *döbbszent* csendben csörömpölve földre hull
a kép, és darabjaira török

(*Felröhög*) Magyarok.. Magyarok! *Hahó!*

A *kutyafejű* sereg együtt röhög vezérével.
Amikor a kán dühödten rátapos a képre és
fenyegetően körülnéz, a harcosoknak tor-
kán akad a vad röhögés. *Elsötétül* minden.
Villámok cikáznak, mennydörgés rázza meg
az eget, megindul a föld. Amikor újra elcsen-
desedik minden, és a távolodó paták robaját
felváltja a madárccsicsérgés, felgyúlnak a

fények. Bal oldalt Margit jön be Rézelejjel.
Lassan leengedik bőröndjeiket. Megvisel-
ten, elnyúttan állnak a Fogadó Máriához fo-
gadó romjai előtt. Jobb oldalt Nyaktekerics
jön be. Görbedt vállán leventepuska. Meg-
látja a másik oldalon álló Margitot és Réze-
lejt

KONYEC

